

Міністерство освіти і науки України
Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна
Факультет міжнародних економічних відносин
та туристичного бізнесу
Кафедра міжнародного бізнесу та економічної теорії

Кваліфікаційна робота магістра

на тему:

**«АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ДІЯЛЬНОСТІ СУБ'ЄКТІВ
МІЖНАРОДНОГО БІЗНЕСУ В УМОВАХ ФРАГМЕНТАРНОСТІ
ГЛОБАЛЬНОЇ ЕКОНОМІКИ »**

Виконала
студентка групи УМБз-61
спеціальності 292 «Міжнародні
економічні відносини»
освітньо-професійної програми
«Міжнародний бізнес»
Клюєва О.А.

Керівник д.е.н., проф.
Шкодiна I.B.

Рецензент: к.е.н., доц. Н.Г. Дуна

Харків - 2023

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна

Факультет міжнародних економічних відносин та туристичного бізнесу
Кафедра міжнародного бізнесу та економічної теорії
Рівень вищої освіти другий (магістерський)
Спеціальність 292 «Міжнародні економічні відносини»
Освітньо-професійна програма «Міжнародний бізнес»

ЗАТВЕРДЖУЮ

В. о. завідувача кафедри міжнародного
бізнесу та економічної теорії

_____ підпис ініціали, прізвище
“ ____ ” _____ 20__ року

**ЗАВДАННЯ
НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ**

Клюєвої Ольги Андріївни
(прізвище, ім'я, по батькові студента)

1.Тема роботи: «Актуальні питання діяльності суб'єктів міжнародного бізнесу в умовах фрагментарності глобальної економіки»

Керівник роботи: д.е.н., проф. Шкодін І.В.

(прізвище, ім'я, по батькові, науковий ступінь, вчене звання)

затверджені наказом по університету від “06” лютого 2023 року №4002-5/257.

2.Строк подання студентом роботи 27 листопада 2023 року.

3.Перелік питань, які потрібно розробити:

Розглянути поняття та особливості глобальної економіки в умовах фрагментарності. Визначити фактори, що впливають на фрагментарність глобальної економіки. Охарактеризувати особливості діяльності суб'єктів міжнародного бізнесу в умовах фрагментарності глобальної економіки. Дати загальну характеристику проблеми дефіциту мікросхем. Визначити тенденції та прогнози фрагментарності глобальної економіки. Розробити рекомендації для суб'єктів міжнародного бізнесу.

4. План роботи

№ з/п	Назви етапів роботи
1	Вивчення літературних джерел
2	Узгодження плану з науковим керівником
3	Участь у конференції за суміжною темою
4	Робота над розділом 1
5	Робота над розділом 2
6	Робота над розділом 3
7	Оформлення висновків до кожного розділу та загальних висновків
8	Попередній захист роботи
9	Захист роботи

5. Дата видачі завдання:

Студент

підпис**О.А. Ключва**

ініціали, прізвище

Керівник роботи

підпис**І.В. Шкодiна**

ініціали, прізвище

ВСТУП

Актуальність теми дослідження. В сучасних умовах глобалізації світова економіка стає все більш фрагментованою. Це проявляється в зростанні ролі регіональних торговельних блоків, посиленні протекціонізму та зростанні політичних та економічних ризиків. Саме фрагментація глобальної економіки створює нові виклики та можливості для суб'єктів міжнародного бізнесу. З одного боку, вона ускладнює доступ до ринків і збільшує витрати на міжнародну діяльність. З іншого боку, вона відкриває нові можливості для диверсифікації виробництва та збуту, а також для пошуку конкурентних переваг.

Дослідження актуальних питань діяльності суб'єктів міжнародного бізнесу в умовах фрагментації глобальної економіки має важливе теоретичне та практичне значення. Теоретично воно дозволяє глибше зрозуміти особливості функціонування міжнародного бізнесу в умовах мінливих умов. Практично дослідження дозволяє розробити рекомендації для суб'єктів міжнародного бізнесу щодо адаптації їх діяльності до умов фрагментації глобальної економіки. Таким чином, дослідження актуальних питань діяльності суб'єктів міжнародного бізнесу в умовах фрагментації глобальної економіки є актуальним та важливим. Воно дозволяє глибше зрозуміти особливості функціонування міжнародного бізнесу в умовах мінливих умов та розробити рекомендації для суб'єктів міжнародного бізнесу щодо адаптації їх діяльності до цих умов.

Для того, щоб успішно функціонувати в умовах фрагментації глобальної економіки, суб'єкти міжнародного бізнесу повинні адаптувати свою діяльність

до цих умов. Це включає розробку нових стратегій та інструментів міжнародної діяльності, а також управління ризиками. Дослідження актуальних питань діяльності суб'єктів міжнародного бізнесу в умовах фрагментації глобальної економіки може допомогти суб'єктам міжнародного бізнесу в адаптації їх діяльності до цих умов. Воно може надати інформацію про нові виклики та можливості, а також про стратегії та інструменти, які можуть бути використані для адаптації діяльності суб'єктів міжнародного бізнесу.

За умови постійних змін в глобальній економіці ступінь дослідження даної теми не знаходиться на тому рівні, на якому б хотілось, але ж точково вивченням цієї теми займалися такі зарубіжні дослідники і фахівці: Hung Tran, Stijn Claessens, David del Val, Shekhar Aiyar, Anna Ilyina, Bert Hofman, Kristalina Georgieva.

З одного боку, існує значна кількість наукових досліджень, присвячених цій темі. Вчені з різних країн світу вивчають вплив фрагментації глобальної економіки на діяльність суб'єктів міжнародного бізнесу, розробляють стратегії та інструменти адаптації до цих умов, а також вивчають ризики, пов'язані з фрагментацією глобальної економіки. З іншого боку, деякі аспекти цієї теми залишаються недостатньо вивченими. Наприклад, не всі виклики та можливості, пов'язані з фрагментацією глобальної економіки, повністю зрозумілі. Крім того, існує необхідність подальшого дослідження стратегій та інструментів адаптації до умов фрагментації глобальної економіки.

Таким чином, можна зробити висновок, що рівень вивчення теми "Актуальні питання діяльності суб'єктів міжнародного бізнесу в умовах фрагментації глобальної економіки" є середнім. Існує значна кількість наукових досліджень, присвячених цій темі, але деякі аспекти залишаються недостатньо вивченими.

Метою кваліфікаційної роботи є дослідження актуальних питань діяльності суб'єктів міжнародного бізнесу в умовах фрагментації глобальної економіки, а саме дослідження проблем з якими зіткнувся бізнес в умовах дефіциту мікросхем.

Для досягнення зазначеної мети в роботі передбачено вирішити наступні завдання:

- розглянути поняття та особливості глобальної економіки в умовах фрагментарності;
- визначити фактори, що впливають на фрагментарність глобальної економіки;
- охарактеризувати особливості діяльності суб'єктів міжнародного бізнесу в умовах фрагментарності глобальної економіки;
- дати загальну характеристику проблеми дефіциту мікросхем
- проаналізувати тенденції або шляхи подолання проблеми дефіциту;
- визначити тенденції та прогнози фрагментарності глобальної економіки;
- розробити рекомендації для суб'єктів міжнародного бізнесу.

Предметом дослідження є діяльність суб'єктів міжнародного бізнесу в умовах фрагментарності глобальної економіки.

Об'єктом дослідження є фрагментація глобальної економіки та її вплив на діяльність суб'єктів міжнародного бізнесу.

Для вирішення основних завдань кваліфікаційної роботи було використано інформаційну та статистичну базу компаній виробників мікросхем. Методологічну основу дослідження складає сукупність наступних *методів*: аналітичний — цей метод був використаний для ознайомлення з теоретичними основами дослідження. У рамках цього методу було проаналізовано наукові статті, книги та інші матеріали з питань глобальної економіки, фрагментації глобальної економіки та міжнародного бізнесу. Статистичний метод аналізу — цей метод був використаний для аналізу даних про фрагментацію глобальної економіки та її вплив на діяльність суб'єктів міжнародного бізнесу. У рамках цього методу було використано статистичні дані з різних джерел.

Основні результати дослідження полягають в:

- *визначені поняття та особливостей* глобальної економіки в умовах фрагментарності;

- визначені факторів, що впливають на фрагментарність глобальної економіки;
- охарактеризуванні особливості діяльності суб'єктів міжнародного бізнесу в умовах фрагментарності глобальної економіки;
- в загальній характеристиці проблеми дефіциту мікросхем
- проаналізуванні тенденцій та шляхів подолання проблеми дефіциту;
- визначенні тенденцій та прогнозів фрагментарності глобальної економіки;
- розроблені рекомендацій для суб'єктів міжнародного бізнесу.

Результати дослідження мають практичне значення для суб'єктів міжнародного бізнесу, оскільки вони дозволяють їм покращити розуміння впливу фрагментації глобальної економіки на свою діяльність. Оцінити ризики та можливості, пов'язані з фрагментацією глобальної економіки, а також, розробити стратегії адаптації до умов фрагментації глобальної економіки. Це також може допомогти розширити свою присутність у країнах з низьким і середнім рівнем доходів, що дозволяє суб'єктам міжнародного бізнесу отримати доступ до дешевої робочої сили та зростаючого ринку. Розвивати регіональні ланцюги поставок — це дозволить суб'єктам міжнародного бізнесу зменшити ризики, пов'язані з глобальними ланцюгами поставок. В цілому, результати дослідження можуть бути корисними для широкого кола зацікавлених сторін, оскільки вони дозволяють краще зрозуміти вплив фрагментації глобальної економіки на світову економіку.

Апробація результатів дослідження. Основні положення та результати дослідження були відображені у тезах «Актуальні питання діяльності суб'єктів міжнародного бізнесу в умовах фрагментарності глобальної економіки» від 25.04.2023, Харків.

Структура і обсяг. Кваліфікаційна робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків та списку використаних джерел з 58 найменувань. Робота містить 4 рисунки та 1 таблицю. Роботу викладено на 71 сторінку.

РОЗДІЛ 1 ТЕОРЕТИЧНІ ДОСЛІДЖЕННЯ АКТУАЛЬНИХ ПИТАНЬ ДІЯЛЬНОСТІ СУБ'ЄКТІВ МІЖНАРОДНОГО БІЗНЕСУ

1.1 Поняття та особливості глобальної економіки в умовах фрагментарності

Глобальна економіка зазнає непередбачуваних змін у наш час, і ця динаміка суттєво впливає на суб'єктів міжнародного бізнесу. Однією з ключових особливостей сучасної глобальної економіки є фрагментарність, яка переплітається з глобалізацією та створює нові виклики та можливості для підприємств.

Термін "глобалізація" з'явився у науковому дискурсі на початку 1980-х років і став предметом інтенсивного дослідження та обговорення. Він був вперше вжитий в контексті розуміння процесу посилення глобальних соціальних відносин. Американський соціолог Дж. Маклін, у 1981 році, закликав до ретельного вивчення і пояснення цього історичного процесу. Термін "глобалізація" дістав подальше визнання завдяки статті Т. Левітта в "Гарвард бізнес ревью" у 1983 році, де він висвітлював глобальне злиття ринків для продукції, виробленої крупними транснаціональними корпораціями.

З середини 1980-х років концепція глобалізації стала все більш поширеною, і на початку 1990-х років вона стала центральною в глобальних

дискусіях. М. Уотерс навіть порівнював важливість глобалізації з постмодернізмом як ключовою ідеєю цього десятиріччя. У той самий період Р. Робертсон вніс вклад у розвиток термінології, вживши термін "glabality" у назві однієї зі своїх статей в 1983 році, а в 1985 році надавши докладний опис терміну "globalization". В 1992 році він виклав засади своєї концепції в спеціальному дослідженні.

З початку 1990-х років кількість публікацій та наукових праць на тему глобалізації стрімко збільшувалася, і сьогодні більшість економістів вважають господарську глобалізацію одним з найважливіших соціальних процесів ХХІ століття. Важливо відзначити, що перехідний період у цьому контексті може бути досить важким та вимагати уважної уваги.

Американський професор Пітер Ратленд виділяє кілька ключових ознак глобалізації, зокрема чотири, які мають безпосереднє значення для економічної сфери.

1. Революція в інформаційних технологіях і те, що глобалізація обумовлена стрімким розвитком інформаційних технологій, включаючи телебачення, реактивні літаки, супутники, комп'ютери, мікросхеми, мобільні телефони, Інтернет та контейнерні перевезення. Ця інформаційна революція дозволяє сприяти глобальній комунікації та співпраці між країнами.

2. Економічна революція і економічна політика, яка відповідає парадигмі "Вашингтонського консенсусу". Ця політика включає в себе ряд елементів, таких як плаваючі обмінні курси, зняття торговельних бар'єрів, зелена революція в сільському господарстві, доступна енергія (включаючи атомну енергію), прискорений розвиток сфери послуг, підвищення значення транснаціональних корпорацій та зменшення регуляційної ролі уряду в національній економіці.

Регіоналізація світової економіки, яка паралельно розвиває утворення регіональних інтеграційних угруповань, таких як Європейський союз, Північноамериканський договір про вільну торгівлю (НАФТА) і інші. Роль таких об'єднань зростає в світовій економіці.

Поляризація і те, що вона поглиблює різницю в рівнях розвитку між високорозвинутими країнами та менше розвинутими. Ця поляризація в економіці може призвести до нерівності та нерівних умов для різних країн у процесі глобалізації. Глобалізація ґрунтується на інтернаціоналізації суспільної діяльності, зокрема у сфері економіки, і відрізняється від неї у тому, що вона передбачає перейдення через національні кордони та встановлення наднаціональних зв'язків. Головною ознакою глобалізації є посилення взаємодії та взаємозалежності в сучасному суспільстві, що призводить до формування "світового суспільства". Центром цього суспільства є глобальна економіка, яка функціонує як єдина система в режимі реального часу на всій планеті.

Але ж поряд з цим відбувається фрагментарність глобальної економіки, яка являє собою процес розподілення світової економіки на дрібні частинки. Ці дрібні дрібні частинки наче пазл створюють єдину картину. Процес розподілення відбувається через швидке зростання кількості економічних суб'єктів, яким потрібно швидко адаптуватися до нових умов існування на ринку.

Світова економіка розвивається і змінюється так швидко, що не кожен суб'єкт міжнародного бізнесу встигає адаптуватися та визначити для себе, які ж саме тенденції стануть пріоритетними у майбутньому. Через це міжнародний бізнес все частіше стикається зі складнощами та потребує постійної адаптації.

Глобалізація значно прискорила загальне економічне зростання та допомогла багатьом країнам з ринком, що розвивається, вирватися з бідності, але вона мала неоднозначний вплив на розвинені країни.

У розвинутих економіках глобалізація принесла велику користь споживачам, власникам капіталу та технологічно кваліфікованим працівникам, водночас пригнічуючи зростання заробітної плати, загострюючи нерівність у доходах і витісняючи низькокваліфікованих працівників. Це випорожнило виробничі сектори та громади, які раніше були основою середнього класу та соціальної стабільності. Численні так звані невдахи стали плацдармом для популістських політичних рухів, які виступають проти глобалізації. Деякі

помилки проти глобалізації є справжньою причиною втрати робочих місць - технології відіграють більшу роль, ніж торгівля , - але це не змінює того, що потрібно робити [1].

Економіка в умовах фрагментарності - це складний і актуальний аспект сучасної глобальної економіки, який визначається різноманітністю та роз'єднаністю економічних процесів та суб'єктів у світі.

Основні поняття, пов'язані з економікою в умовах її фрагментарності, включають:

Глобальна економіка — це велика система, яка включає в себе всі національні економіки світу та інтегрує їх в єдину мережу. Глобальна економіка створює умови для взаємодії між різними країнами та регіонами, але при цьому вона може бути фрагментарною через різні політичні, економічні та культурні бар'єри.

Фрагментарність глобальної економіки — ця характеристика вказує на роз'єднаність та роздробленість глобальної економіки на різні групи, сектори та регіони. Фрагментарність може виникати через тарифні бар'єри, регулювання торгівлі, різні правила та стандарти в різних країнах.

Тема фрагментації останнім часом стає все більш актуальною уваги як учасників ринку, так і політиків. Фрагментація може відрізнятись та залежати від конкретного фінансового ринку, наприклад, ринків цінних паперів або банківські ринки або послуги, наприклад платежі чи кредит. Хоча не завжди визнається, що фрагментація може виникнути з багатьох причин, крім фінансових регулювання та нагляд, у тому числі з боку природних бар'єрів, ринкових сил та варіації інституційного середовища. І аспекти фрагментації, які необхідно проаналізувати включають зв'язки фрагментації та вплив на ефективність надання фінансових послуг, включаючи ринкову ліквідність; його вплив на прозорість і захист споживачів та інвесторів; і, нарешті, його зв'язок із загальною (глобальною) фінансовою стабільністю [2].

Наразі саме ТНК грають важливу роль в глобальній економіці, але можуть створювати фрагментарність через розподіл функцій та виробництва

між різними регіонами. І сама міжнародна торгівля може бути фрагментарною через тарифи, мита, квоти та інші торговельні бар'єри.

Глобалізація торгівлі продемонструвала велику стійкість після кризи COVID і до 2022 року в контексті основного довгострокового уповільнення [3].

В умовах фрагментарності глобальної економіки виникає питання про спільні цінності та стандарти, які визначаються на світовому рівні. Це включає в себе стандарти якості, екологічні норми, права людини та інші аспекти, які впливають на глобальний бізнес.

Фрагментарність глобальної економіки призводить до геополітичних та економічних конфліктів між країнами та регіонами. Це може включати в себе тарифні війни, суперечки щодо ресурсів та інші форми конфлікту.

Ну і саме умови фрагментарності вимагають від підприємств та країн розробки стратегій адаптації до різноманітних умов та ринків. Це може включати в себе диверсифікацію виробництва, пошук нових ринків та інші заходи.

В цілому, фрагментарність глобальної економіки вимагає від учасників ринку гнучкості, аналізу та здатності адаптуватися до різноманітних умов та викликів, які створює цей складний та роз'єднаний світовий економічний ландшафт.

Після кількох десятиліть зростання глобальної економічної інтеграції світ балансує на межі гео економічної фрагментації. У цій першій із серії з трьох колонок наводяться деякі переконливі докази фрагментації та досліджуються взаємопов'язані канали, через які цей процес, ймовірно, вплине на світову економіку [4].

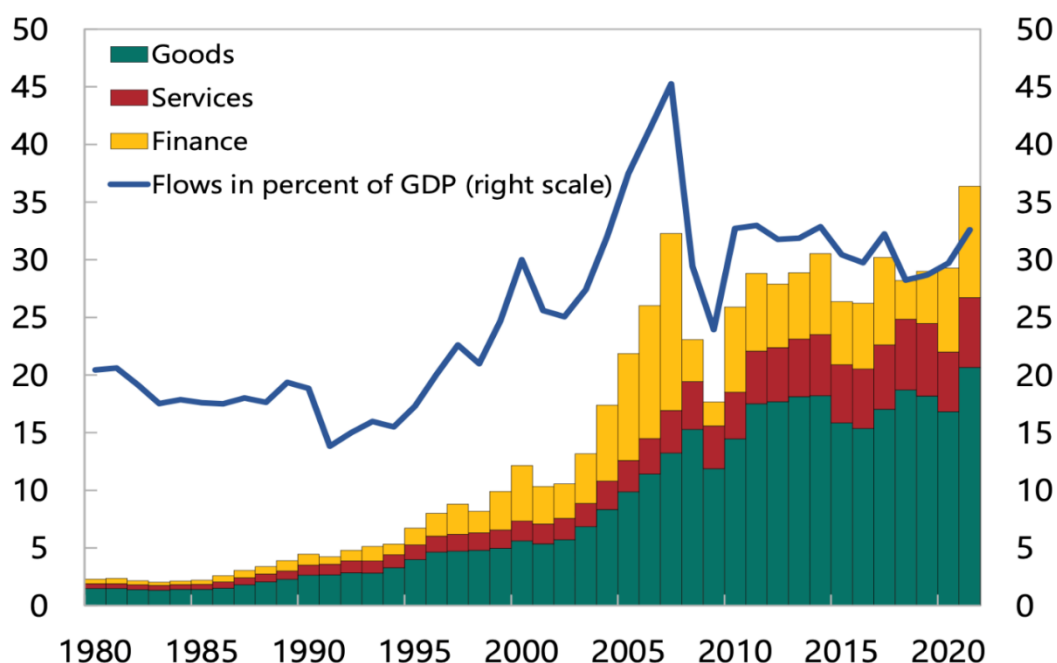

Рисунок 1.1 - Глобальні потоки товарів, послуг і фінансів

Джерело: [4]

Глобальна економіка стала менш інтегрованою після світової фінансової кризи. Цей розрив був викликаний рядом факторів, зокрема торговельною війною між США та Китаєм, зростанням популізму та скептицизмом щодо глобалізації. Пандемія Covid-19 і війна в Україні ще більше посилили ці тенденції.

У світі, схильному до потрясінь, економіка має бути більш стійкою — індивідуально та колективно. Співпраця має вирішальне значення, але більший протекціонізм може призвести до фрагментації та навіть розколу націй на ворогуючі блоки саме тоді, коли нові потрясіння виявляють крихкість світової економіки.

Хоча оцінки вартості фрагментації різняться, більші обмеження міжнародної торгівлі можуть скоротити світовий економічний обсяг на цілих 7 відсотків у довгостроковій перспективі. Це еквівалентно сумарному розміру економік Франції та Німеччини та втричі перевищує річний обсяг виробництва Африки на південь від Сахари [5].

Фрагментація торгівлі та технологій може завдати ще більшої шкоди: вартість глобального виробництва через фрагментацію торгівлі може коливатися від 0,2 відсотка за сценарію обмеженої фрагментації до 7 відсотків ВВП. З додаванням технологічного відокремлення втрати виробництва можуть сягнути 8-12 відсотків у деяких країнах. Китай може втратити до 9 відсотків ВВП за десятиліття за найекстремальнішого сценарію відокремлення [6].

1.2. Фактори, що впливають на фрагментарність глобальної економіки

І все ж не всі виграли від глобальної інтеграції. Відхилення від торгівлі та технологічні зміни завдали шкоди деяким громадам. У кількох країнах суспільна підтримка відкритості економіки знизилася. А після світової фінансової кризи транскордонні потоки товарів і капіталу вирівнюються. Але це лише частина історії. Торговельна напруженість між двома найбільшими економіками світу зростає на тлі глобального сплеску нових торгових обмежень. Тим часом вторгнення Росії в Україну спричинило не лише людські страждання, а й масштабні порушення фінансових, продовольчих та енергетичних потоків у всьому світі. Звичайно, країни завжди накладали певні обмеження на торгівлю товарами, послугами та активами з міркувань законної економіки та національної безпеки. Збої в ланцюжках поставок під час пандемії COVID-19 також посилили увагу до економічної безпеки та підвищення стійкості ланцюгів поставок. Це був би небезпечний слизький шлях до швидкоплинної фрагментації [7].

На фрагментацію глобальної економіки впливають різні фактори:

- Глобалізація сприяє розвитку міжнародної торгівлі та інвестицій, що призводить до диверсифікації виробництва та споживання.
- Технологічний прогрес дозволяє автоматизувати виробництво, що знижує необхідність в дешевій робочій силі в країнах з низьким і середнім рівнем доходів.

- Зростання населення в країнах з низьким і середнім рівнем доходів створює новий ринок для товарів і послуг.
- Політичні зміни в окремих країнах або регіонах можуть призвести до зміни умов для ведення бізнесу, що може сприяти фрагментації глобальної економіки.
- Зміни в регулюванні торгівлі та інвестицій можуть призвести до зміни умов для ведення бізнесу, що може сприяти фрагментації глобальної економіки.

Світ є свідком зростання фрагментації: процесу, який починається зі збільшення бар'єрів для торгівлі та інвестицій і, у своїй крайній формі, закінчується розпадом країн на конкуруючі економічні блоки – результат, який ризикує скасувати трансформаційні досягнення, які глобальна економічна інтеграція породила. Низка потужних сил спричиняє фрагментацію. З поглибленням геополітичної напруженості питання національної безпеки стають серйозними для політиків і компаній, що, як правило, змушує їх побоюватися обміну технологіями або інтеграції ланцюгів постачання. Тим часом, хоча глобальна економічна інтеграція, яка відбулася за останні три десятиліття, допомогла мільярдам людей стати багатшими, здоровішими та продуктивнішими, вона також призвела до втрати робочих місць у деяких секторах і сприяла зростанню нерівності [8].

Глобалізація є одним з основних факторів, що сприяють фрагментації глобальної економіки. Глобалізація сприяє розвитку міжнародної торгівлі та інвестицій, що призводить до диверсифікації виробництва та споживання. Технологічний прогрес також є важливим фактором, що сприяє фрагментації глобальної економіки. Технологічний прогрес дозволяє автоматизувати виробництво, що знижує необхідність в дешевій робочій силі в країнах з низьким і середнім рівнем доходів. Це призводить до того, що компанії можуть переносити виробництво в ці країни, де витрати на робочу силу нижчі. Зростання попиту є ще одним фактором, що сприяє фрагментації глобальної економіки. Зростання населення в країнах з низьким і середнім рівнем доходів

створює новий ринок для товарів і послуг. Це призводить до того, що компанії розширюють свою діяльність у цих країнах, щоб задовольнити зростаючий попит. Політичні зміни також можуть призвести до фрагментації глобальної економіки. Політичні зміни в окремих країнах або регіонах можуть призвести до зміни умов для ведення бізнесу.

Це може призвести до того, що компанії будуть переносити свою діяльність в інші країни, де умови для ведення бізнесу є більш сприятливими. Зміни в регулюванні також можуть призвести до фрагментації глобальної економіки. Зміни в регулюванні торгівлі та інвестицій можуть призвести до зміни умов для ведення бізнесу. Це може призвести до того, що компанії будуть переносити свою діяльність в інші країни, де умови для ведення бізнесу є більш сприятливими. У цілому, фрагментація глобальної економіки є складним і багатограним процесом, який є результатом взаємодії різних факторів.

Фактори, що впливають на фрагментарність глобальної економіки, можуть призвести до дефіциту мікросхем. Глобалізація сприяє розвитку міжнародної торгівлі та інвестицій, що призводить до диверсифікації виробництва та споживання. Це може призвести до того, що компанії будуть переносити виробництво мікросхем у країни з низьким і середнім рівнем доходів, де витрати на робочу силу нижчі. Однак ці країни можуть не мати достатньої інфраструктури та технологій для виробництва мікросхем у великих масштабах. Це може призвести до обмеженої пропозиції мікросхем, що може призвести до дефіциту.

Технологічний прогрес призвів до зростання попиту на мікросхеми. Це пов'язано з тим, що мікросхеми використовуються в більш широкому спектрі продуктів та послуг, таких як смартфони, автомобілі та медичне обладнання. Це може призвести до того, що компанії будуть конкурувати за обмежену пропозицію мікросхем, що може призвести до дефіциту. Зростання населення в країнах з низьким і середнім рівнем доходів створює новий ринок для товарів і послуг, що вимагає більшої кількості мікросхем. Це може призвести до того, що компанії будуть збільшувати виробництво мікросхем, щоб задовольнити

зростаючий попит. Однак це може призвести до того, що компанії будуть конкурувати за обмежені ресурси, такі як обладнання та робоча сила, що може призвести до дефіциту.

Конкретні приклади того, як фактори, що впливають на фрагментацію глобальної економіки, можуть призвести до дефіциту мікросхем, включають: Пандемія COVID-19 призвела до порушення глобальних ланцюгів поставок, що ускладнило виробництво мікросхем. Зростання попиту на електроніку, таку як смартфони та ноутбуки, призвело до зростання попиту на мікросхеми. Зростання попиту на автомобілі, які використовують мікросхеми для управління такими функціями, як безпілотний круїз-контроль і автономне водіння, також призвело до зростання попиту на мікросхеми. Дефіцит мікросхем має значний вплив на глобальну економіку. Він призвів до підвищення цін на мікросхеми та обмеження доступності товарів і послуг, які використовують мікросхеми.

Крім того, фрагментація економіки може посилюватися внаслідок таких факторів, як:

- Зростаюча конкуренція. Компанії конкурують за доступ до ресурсів, таких як робоча сила, сировина та технології. Це може призвести до того, що компанії будуть розширювати свою діяльність у нових країнах, щоб отримати конкурентні переваги.
- Зростаюча складність товарів і послуг. Товари та послуги стають все більш складними, що вимагає спеціалізованої робочої сили та обладнання. Це може призвести до того, що виробництво буде розосереджено по всьому світу, щоб отримати доступ до необхідних ресурсів.
- Зростаючі ризики. Порушення ланцюгів поставок, політична нестабільність і інші ризики можуть призвести до того, що компанії будуть розосереджувати своє виробництво, щоб зменшити ризик.

В результаті цих факторів фрагментація економіки стає все більш складною і динамічною. Це може призвести до нових викликів і можливостей для компаній, урядів і споживачів.

Найбільш небезпечними факторами, які впливають на фрагментацію економіки, є політичні ризики. Політична нестабільність і конфлікти можуть призвести до порушення ланцюгів поставок, що може мати серйозні наслідки для глобальної економіки.

А також, це порушення ланцюгів поставок, кліматичні зміни та інші ризики можуть призвести до того, що компанії будуть розосереджувати своє виробництво, щоб зменшити ризик. Зростаюча складність товарів і послуг.

Ці фактори можуть призвести до таких негативних наслідків, як зростання інфляції. Порушення ланцюгів поставок може призвести до зростання цін на товари і послуги, а також може призвести до зниження виробництва і споживання. Для зменшення негативних наслідків фрагментації економіки компанії, уряди і споживачі повинні вжити заходів щодо управління ризиками. Компанії повинні диверсифікувати свої ланцюги поставок, щоб зменшити ризик порушення. Також, вони мають розробляти нові технології, які можуть допомогти зменшити ризик порушення ланцюгів поставок. Компанії, уряди і споживачі повинні співпрацювати, щоб розробити заходи щодо управління ризиками. Фрагментація економіки є складним і динамічним процесом, який має значний вплив на глобальну економіку. Для зменшення негативних наслідків фрагментації економіки компанії, уряди і споживачі повинні вжити заходів щодо управління ризиками.

Геоелекономічна фрагментація є реальною загрозою для глобалізованої економіки . Кілька десятиліть ми жили в ілюзії, що економіка може бути захищена від геополітичної напруги або лише частково постраждати від геополітичної напруженості, частково спричиненої економічною теорією, яка ототожнює економіку лише з ринком. Певною мірою це виявилось вірним протягом обмеженого періоду часу та в певних географічних регіонах . Але, як показує історія, схоже, що це була фаза, а не норма. І минуле також може

навчити, що існує конкретний ризик спадної спіралі, якого слід уникати, посиливши співпрацю, повернувши глобальну економіку як пріоритет у порядку денному світових лідерів [9].

1.3 Особливості діяльності суб'єктів міжнародного бізнесу в умовах фрагментарності глобальної економіки

Фрагментація глобальної економіки має ряд наслідків для діяльності суб'єктів міжнародного бізнесу, зокрема — це збільшення ризиків. Фрагментація економіки може призвести до збільшення ризиків для суб'єктів міжнародного бізнесу, таких як політичні ризики, ризики логістики та ризики зміни попиту.

Вона може зробити діяльність суб'єктів міжнародного бізнесу більш складною, оскільки вони повинні враховувати різні фактори, такі як різні правові системи, культурні особливості та вимоги до якості.

Але ж, фрагментація економіки може відкрити для суб'єктів міжнародного бізнесу нові можливості, такі як доступ до дешевої робочої сили, сировини та технологій.

Прямо зараз, дефіцит чіпів є одним із наслідків фрагментації глобальної економіки. Цей дефіцит призвів до підвищення цін на товари і послуги, які використовують чіпи, а також до обмеження доступності цих товарів і послуг. Зростання цін на чіпи призвело до зростання витрат для суб'єктів міжнародного бізнесу, які використовують чіпи у своїй діяльності.

Напівпровідникова промисловість, як відомо, циклічна: надлишок і дефіцит не є рідкістю. Але пандемія посилила проблему [11].

Обмеження доступності чіпів може призвести до зниження продуктивності для суб'єктів міжнародного бізнесу, які використовують чіпи у своїй діяльності. І також цей дефіцит може призвести до зміни стратегії суб'єктів міжнародного бізнесу, які використовують чіпи у своїй діяльності. Наприклад, компанії можуть шукати альтернативні джерела чіпів або

розробляти нові продукти, які не використовують чіпи. Для зменшення негативних наслідків дефіциту чіпів суб'єкти міжнародного бізнесу можуть вжити таких заходів:

- компанії можуть диверсифікувати свої ланцюги поставок, щоб зменшити ризик порушення.
- розробляти нові технології, які можуть допомогти зменшити ризик порушення ланцюгів поставок.

Дефіцит чіпів може також відкрити для суб'єктів міжнародного бізнесу нові можливості, такі як розвиток нових технологій і співпраця з урядами.

Суб'єкти міжнародного бізнесу, які використовують чіпи у своїй діяльності, повинні адаптуватися до дефіциту чіпів, щоб зменшити негативні наслідки цього явища.

Ось кілька прикладів того, як дефіцит чіпів вплинув на діяльність суб'єктів міжнародного бізнесу:

- Дефіцит чіпів призвів до зниження виробництва автомобілів і зростання цін на автомобілі. Наприклад, виробники автомобілів Toyota, General Motors і Ford були змушені скоротити виробництво автомобілів у 2021 році.
- Дефіцит чіпів призвів до обмеження доступності таких товарів, як смартфони, ноутбуки та телевізори. Наприклад, виробники електроніки Apple, Samsung і Sony були змушені скоротити виробництво товарів у 2 рази.

Але ж, компанії можуть співпрацювати з іншими компаніями, щоб спільно вирішувати проблеми, пов'язані з фрагментованою економікою. Наприклад, компанії можуть співпрацювати для розробки нових стандартів, які можуть допомогти полегшити торгівлю між країнами. Приклади адаптації бізнесу до фрагментованої економіки:

- Компанія, яка виробляє товари, може диверсифікувати свою виробничу базу, розмістивши виробництво в різних країнах. Це може допомогти

компанії зменшити ризик порушення ланцюга поставок, якщо в одній країні виникнуть проблеми.

- Компанія, яка продає послуги, може використовувати цифрові технології, щоб надавати послуги клієнтам у різних країнах. Це може допомогти компанії зменшити витрати на логістику і продажі.
- Компанія, яка співпрацює з іншими компаніями, може використовувати спільні інновації, щоб розробляти нові продукти та послуги, які відповідають потребам споживачів у різних країнах.

Вплив дефіциту мікросхем у всьому світі відчувається на багатьох підприємствах, але не однаково. Автомобільна промисловість зазнає серйозної шкоди. Багато автовиробників, у тому числі в Сполучених Штатах, наразі змушені тимчасово призупинити, уповільнити або затримати виробництво через гостру нестачу датчиків та інших електричних компонентів. Це може означати будь-яке з наведеного нижче, і деякі з них уже траплялися з багатьма виробниками. На думку деяких аналітиків, причиною дефіциту чіпів в автомобільній промисловості є стрімке зростання попиту на побутову електроніку, особливо під час пандемії [12].

За словами The Washington Post , страждає навіть бізнес, який миє собак . Компанія CCSI, яка виробляє електронні кабінки для миття собак у селі Garden Prairie у штаті Іллінойс, нещодавно повідомила постачальник друкованих плат, що звичайні мікросхеми недоступні, згідно зі звітом [13].

Автомобільний сектор, який покладається на чіпи для всього, від комп'ютерного керування двигунами до систем допомоги водієві, все ще найбільше постраждав. Такі компанії, як Ford, Volkswagen і Jaguar Land Rover, закрили заводи, звільнили працівників і скоротили виробництво автомобілів.

Stellantis, четвертий за величиною виробник автомобілів у світі, заявив у середу , що дефіцит чіпів посилюється в останньому кварталі. Річард Палмер, фінансовий директор фірми, яка була створена шляхом злиття Fiat Chrysler і виробника Peugeot PSA, попередив, що збій може тривати до 2022 року [14].

Це вимагає від підприємств зосередитися на різноманітних довгострокових і структурних заходах, таких як перегляд своїх стратегій закупівель у співпраці з постачальниками та повторна підтримка всіх або деяких виробничих процесів. Деякі провідні компанії навіть переоцінюють свої ланцюжки поставок і диверсифікують базу постачальників. Інноваційні компанії, такі як Tesla, досліджують альтернативні рішення, включаючи переписування програмного забезпечення та прошивки для підтримки альтернативних мікросхем і не відстають від рівня виробництва [15].

Також на фрагментарність економіки вплинула війна в Україні, бо вона стала однією з найсерйозніших гуманітарних криз у сучасній історії. За даними ООН, понад 12 мільйонів людей були переміщені всередині країни, а понад 4 мільйони людей втекли за кордон. Більше 13 мільйонів людей потребують термінової гуманітарної допомоги. Економіка України також була спустошена війною. ВВП країни скоротився на 45% у першому кварталі 2023 року. Багато підприємств були знищені або пошкоджені, а інфраструктура країни була серйозно пошкоджена. Війна також має значні глобальні наслідки. Вона призвела до зростання цін на енергоносії та продовольство, що посилює інфляцію в усьому світі. Вона також призвела до зростання небезпеки продовольчої кризи в багатьох країнах, особливо в країнах, що розвиваються. Ось деякі конкретні способи, якими війна в Україні впливає на світ: Зростання цін на енергоносії: Війна призвела до зростання цін на нафту, газ і вугілля. Це призвело до підвищення вартості енергії для домогосподарств і підприємств у всьому світі, що посилює інфляцію. Зростання цін на продовольство: Війна також призвела до зростання цін на продовольство. Це пов'язано з тим, що Україна є одним із найбільших виробників пшениці, кукурудзи та олійних культур у світі. Росія та Україна також є важливими виробниками добрив. Збоїв в ланцюгах поставок: Війна також призвела до збоїв у ланцюгах поставок. Це пов'язано з тим, що Україна та Росія є важливими постачальниками багатьох товарів, включаючи зерно, метали та промислові товари. Зростання небезпеки продовольчої кризи: Війна також призвела до зростання небезпеки

продовольчої кризи в багатьох країнах, особливо в країнах, що розвиваються. Це пов'язано з тим, що Україна є одним із найбільших постачальників продовольства у світі. Війна в Україні матиме тривалі наслідки для світу. Вона призведе до зростання цін, інфляції та небезпеки продовольчої кризи. Вона також призведе до зростання небезпеки конфліктів у інших частинах світу.

Так, фрагментація економіки ускладнює діяльність суб'єктів міжнародного бізнесу, але може представляти як можливості, так і виклики для ведення бізнесу. Компанії, які успішно адаптуються до фрагментованої економіки, можуть отримати конкурентні переваги. В цілому, можна сказати, що компанії зараз мають вміти адаптуватися під будь-які ситуації, щоб виживати на ринку і зайняти своє місце під сонцем, якщо на кожен змінювати реагувати з негативної сторони, то про розвиток можна забути. Потрібно намагатися шукати всюди можливості для розвитку.

Висновки до розділу 1

Глобальна економіка - це система економічних взаємозв'язків між країнами світу. Вона характеризується високим рівнем міжнародної торгівлі, інвестицій та руху капіталу. Фрагментація глобальної економіки - це тенденція до зменшення економічної взаємозалежності між країнами. Це може проявлятися у декількох формах, таких як:

- Зростання торговельних бар'єрів. Торгові бар'єри - це заходи, які уряди приймають для обмеження міжнародної торгівлі. До них відносяться митні мита, квоти та технічні бар'єри. Зростання торговельних бар'єрів може призвести до зниження обсягів міжнародної торгівлі та зменшення економічної взаємозалежності між країнами.
- Політичні розбіжності. Політичні розбіжності між країнами можуть призвести до зростання торгових бар'єрів, політичної нестабільності та інших проблем, які можуть ускладнити для компаній вести бізнес на глобальному рівні.

- Географічна диверсифікація ланцюгів поставок. Компанії можуть диверсифікувати свої ланцюги поставок, розміщуючи виробництво в різних країнах. Це може призвести до зменшення економічної взаємозалежності між країнами, оскільки компанії можуть бути менш залежними від одного постачальника або ринку.

Фрагментація глобальної економіки має як позитивні, так і негативні наслідки. До позитивних наслідків можна віднести - збільшене різноманіття постачальників і виробників. Це може призвести до зниження витрат і підвищення якості товарів і послуг. Наприклад, якщо компанія закуповує сировину з різних країн, вона може отримати кращі ціни та якість. Зростання робочих місць у країнах, що розвиваються. Диверсифікація виробництва в країнах, що розвиваються, може призвести до створення нових робочих місць і зростання економіки цих країн. Зростання конкуренції. Фрагментація глобальної економіки може призвести до зростання конкуренції, оскільки компанії з різних країн можуть конкурувати за ринки збуту. Це може стимулювати компанії до інновацій і підвищення ефективності. До негативних наслідків можна віднести - підвищення ризику перебоїв у ланцюгах поставок. Якщо компанія має ланцюг поставок, який охоплює кілька країн, вона може бути більш схильною до перебоїв у постачанні. Це може призвести до затримок у виробництві, дефіциту товарів і послуг і підвищення цін. Зростання складності управління бізнесом.

Фрагментація глобальної економіки може ускладнити для компаній управління своїми ланцюгами поставок. Компаніям може бути важче контролювати свої виробничі потужності та ринки збуту, якщо вони розташовані в різних країнах. Зростання нерівності. Компанії, які мають доступ до ресурсів і технологій, можуть отримати перевагу в конкурентній боротьбі в умовах фрагментації глобальної економіки. Це може призвести до зростання нерівності між країнами і компаніями.

Існує кілька факторів, що впливають на фрагментарність глобальної економіки. До них відносяться: геополітична напруженість, конфлікти, такі як

війна в Україні, можуть призвести до зростання торговельних бар'єрів і політичної нестабільності. Це може ускладнити для компаній і країн вести бізнес на глобальному рівні. Економічні зміни в окремих країнах, наприклад, зростання Китаю призвело до того, що багато компаній перенесли виробництво до цієї країни. Це призвело до зменшення ролі інших країн у глобальній економіці.

Фрагментація глобальної економіки має ряд наслідків для діяльності суб'єктів міжнародного бізнесу. Компанії повинні мати плани дій на випадок перебоїв у ланцюгах поставок. Фрагментація глобальної економіки може призвести до зростання ризику перебоїв у ланцюгах поставок. Це пов'язано з тим, що компанії можуть бути більш схильні до перебоїв у постачанні, якщо вони мають ланцюги поставок, які охоплюють кілька країн. Компанії повинні розробити плани дій на випадок перебоїв у ланцюгах поставок, щоб мінімізувати негативні наслідки цих перебоїв. Зростання складності управління бізнесом. Компанії повинні мати ефективні системи управління ланцюгами поставок. Фрагментація глобальної економіки може призвести до зростання складності управління бізнесом. Це пов'язано з тим, що компанії можуть мати виробничі потужності та ринки збуту, розташовані в різних країнах. Компанії повинні мати ефективні системи управління ланцюгами поставок, щоб забезпечити ефективне управління своїми операціями в різних країнах. Зростання необхідності диверсифікації. Фрагментація глобальної економіки створює як нові можливості, так і нові виклики для суб'єктів міжнародного бізнесу.

РОЗДІЛ 2 АНАЛІЗ ПРОБЛЕМИ ДЕФІЦИТУ МІКРОСХЕМ ЯК ІЗ ГЛОБАЛЬНИХ ПРОБЛЕМ В УМОВАХ ФРАГМЕНТАРНОСТІ ГЛОБАЛЬНОЇ ЕКОНОМІКИ

2.1. Загальний характеристика проблеми дефіциту мікросхем

Провідні світові виробники мікросхем все ще не можуть виробляти мікросхеми досить швидко, щоб задовольнити ненаситний апетит ринку.

Глобальний дефіцит напівпровідників викликає головний біль у багатьох галузях. Виробники ПК, мобільних пристроїв, ігрових консолей, транспортних засобів, мережевих пристроїв і промислових машин намагаються закупити достатньо чіпів для використання у своїх продуктах на тлі стрімкого зростання попиту на ці продукти [16].

Дефіцит мікросхем почався ще в 2018 році, коли торговельні війни між США та Китаєм створили невизначеність у ланцюзі поставок. Ця

невизначеність призвела до того, що виробники електроніки почали зменшувати замовлення мікросхем, що призвело до зменшення виробництва. Пандемія COVID-19, яка почалася в 2020 році, ще більше загострила ситуацію. Пандемія призвела до закриття заводів і порушення ланцюгів поставок по всьому світу. Це призвело до того, що виробники мікросхем не змогли виробити достатню кількість мікросхем, щоб задовольнити попит.

Ось деякі конкретні причини дефіциту мікросхем:

Торговельні війни призвели до того, що виробники електроніки почали зменшувати замовлення мікросхем, що призвело до зменшення виробництва.

«Торгова війна була спрямована безпосередньо проти прагнення Пекіна стати лідером у передових виробничих технологіях, таких як напівпровідники та електромобілі», — написав Джош Зумбрун. у Wall Street Journal у травні 2021 року. Перший раунд торговельних тарифів США вдарив по китайському імпорту в 2018 році і був зосереджений на такій сировині, як кремній. З часом торговельна напруженість між США та Китаєм призвела до накопичення поставок пластин, коли США внесли китайську SMIC у чорний список у 2020 році. Оскільки багато ключових частин ланцюга постачання мікросхем перешкоджають, галузі промисловості США залежать від напівпровідників, тобто практично будь-якої, яка виробляє будь-що. Електротехніка—були стурбовані тим, що обмеження китайського імпорту притиснуть руку Китаю та призведуть до розвитку їхньої власної екосистеми виробництва напівпровідників. І саме так і сталося [17].

Пандемія призвела до закриття заводів і порушення ланцюгів поставок по всьому світу. Це призвело до того, що виробники мікросхем не змогли виробити достатню кількість мікросхем, щоб задовольнити попит.

Попит на електроніку, таку як смартфони, планшети та комп'ютери, зростає. Це також сприяє дефіциту мікросхем. Дефіцит мікросхем має значний вплив на світову економіку. Він призвів до підвищення цін на електроніку та інші товари, що використовують мікросхеми. Він також призвів до затримок у випуску нових продуктів. Дефіцит мікросхем, ймовірно, триватиме ще деякий

час. Виробники мікросхем працюють над збільшенням виробництва, але це займе час.

Війна в Україні може ще більше загострити проблеми з ланцюгом поставок напівпровідників та дефіцитом мікросхем, які вплинули на галузь напівпровідникової промисловості протягом останніх двох років. Безпосередній ризик виникає у зв'язку з постачанням, зокрема, неону та паладію, що використовуються у виробництві напівпровідників. Вплив інфляції та непрямий вплив ланцюга поставок видаються керованими у найближчій перспективі, проте потенційний вплив у довгостроковій перспективі ще не визначений і залежатиме від того, як розвиватимуться військові дії [18].

Наприкінці 2023 року глобальний дефіцит мікросхем, який виник на початку 2020 року через пандемію COVID-19, ще не повністю вичерпався, і немає чіткої відповіді, коли він закінчиться. Це пов'язано з тим, що сьогодні майже кожен цифровий електронний пристрій живиться від напівпровідників, які містять кремній і є критично важливими для створення інтегральних схем, також відомих як мікрочіпи. І все, що потребує обчислення чи обробки інформації, наприклад смартфони, комп'ютери та навіть повсякденна техніка, містить чіп [19].

Дефіцит запчастин є серйозною проблемою для виробників, яка може призвести до затримок у виробництві, підвищення цін і навіть до виникнення ризику для безпеки. Багато виробників не можуть створювати продукти без внесення змін, які часто вимагають повторної сертифікації продукту. Це може призвести до затримок у виробництві на кілька місяців або навіть років. Дефіцит запчастин призводить до підвищення цін на компоненти – це може робить виробництво менш прибутковим для виробників і призводить до підвищення цін на кінцеві продукти для споживачів.

Великі компанії часто купують компоненти оптом і накопичують їх, що штучно збільшує попит і погіршує проблеми з ланцюгом постачання. Коли попит перевищує потужність, багато постачальників розподіляють поставки на

тривалий період. Це призводить до невизначених прогнозів доставки та вузьких місць у ланцюзі поставок.

Як і будь-який інший цінний товар, підроблені друковані плати завжди становлять ризик. Ця проблема здебільшого стосується невеликих виробників, які використовують сторонніх дистриб'юторів, оскільки дистриб'ютор може купувати компоненти в не дуже надійних продавців.

Коли ціни високі, менші компанії піддаються найбільшому ризику. Великі виробники зі значним капіталом можуть дозволити собі платити надбавку, щоб підтримувати короткі терміни виконання робіт, витісняючи менші компанії з ринку. Це підвищення цін часто поширюється на кінцевих споживачів.

Для будь-якого бізнесу, якому потрібні напівпровідникові мікрочіпи для виробництва, або для бізнесу, який постачає та продає товари та пристрої, що включають ці мікросхеми, останні кілька років були нестабільними через дефіцит постачання та затримки виробництва. Найближче майбутнє все ще містить невизначеність і потенційно шкідливі збої та дефіцит, які можуть продовжувати впливати на прийняття операційних рішень, втрачати прибуток і мати негативний вплив на всі ланцюжки поставок. Зараз існує занепокоєння щодо потенційної загрози Китаю для Тайваню та того, як це вплине на постачання, якщо трапиться найгірше, але США зараз прийняли закон, щоб дозволити серйозне нарощування промисловості з виробництва напівпровідників там, хоча будівництво заводів займе час [20]. Також, варто не забувати й про те, що війна між Україною та Росією теж завдає певного впливу на цю проблему.

Наразі на ринку виробників мікрочіпів існує дуже багато компаній, але навіть вони ніяк не задовольняють попит на ці електроносії. Тож, нижче в таблиці наведено ТОП-10 компаній, які виробляють мікрочіпи.

Таблиця. 2.1 Найбільші виробники мікрочіпів

Назва компанії	Дохід, млрд \$	Чистий прибуток, млрд \$	Ринкова капіталізація млрд \$	Біржа
TSMC	71,66	30,53	400,1	Нію-Йорська біржа
INTC	69,54	13,30	110,7	Nasdaq
QCOM	42,10	12,94	128,5	Nasdaq
AVGO	33,20	11,50	234,5	Nasdaq
MU	30,76	8,69	55,7	NYSE
NVDA	28,57	5,96	405,9	Nasdaq
AMAD	25,79	6,53	89,4	Nasdaq
ASX	23,04	2,69	14,0	NYSE
AMD	22,83	2,27	109,1	NYSE
ASML	21,27	5,85	234,2	Nasdaq

Складено автором на основі: [21]

Всі ці компанії наразі є одними з найбільших світі і задовольняють потреби багатьох бізнесів, а тобто їх можна сміливо вважати рушійною силою цифрового світу. Саме завдяки тому, що вони постійно розвиваються і намагаються збільшувати свої потужності, бізнес багатьох власників та компаній може спокійно розвиватися і забезпечувати своїх споживачів товарами.

TSMC є найбільшим виробником напівпровідникових мікросхем. Ця компанія виробляє близько 90% високопродуктивних чіпів по всьому світу. Крім того, вона контролює понад 50% світового ринку ливарного виробництва напівпровідників з точки зору прибутку. А якщо казати про Китай, то він виробляє найбільшу кількість напівпровідників. На цю країну припадає близько 24% виробництва напівпровідників у світі. Після Китаю йде Тайвань і Південна Корея — вони є другим і третім за величиною виробником

напівпровідників відповідно. Відповідно до останнього звіту, на Тайвань припадає близько 21% виробництва напівпровідників у світі, а на Південну Корею припадає 19% виробництва напівпровідників у світі [22].

Тож, варто розглянути взагалі, які галузі дуже сильно потребують мікročіпів та схем, бо попит дійсно вражає. Варто сказати, що взагалі десятки або навіть сотні галузей промисловості постраждали від постійного дефіциту, але наразі більше всього постраждала саме автомобільна промисловість.

Автомобілі використовують напівпровідникові мікросхеми для багатьох функцій, від керма до розважальних систем. Середній новий автомобіль містить близько 1500 мікросхем, а деякі навіть до 3000. Автомобілі відповідають за 15% світового споживання напівпровідників. Це означає, що дефіцит напівпровідників мав значний вплив на автомобільну промисловість. З 2020 року виробники автомобілів були змушені скоротити виробництво та поставки, що призвело до зниження прибутку та зростання безробіття в галузі. Дефіцит напівпровідників завдав шкоди багатьом галузям промисловості, але автомобільна промисловість постраждала найбільше. Вона все ще відстає від відновлення після пандемії COVID-19, оскільки дефіцит напівпровідників продовжує стримувати виробництво. Дефіцит напівпровідників призвів до зростання цін на автомобілі і призвів до збільшення очікування доставки автомобілів. Також, призвів до зростання популярності вживаних автомобілів.

Вторгнення Росії в Україну внесло додаткові невизначеності як у ланцюжок поставок напівпровідників, так і в автомобільний попит. Наприклад, Україна постачає від 25 до 35 відсотків світового очищеного газу неону, а Росія постачає від 25 до 30 відсотків паладію, рідкісного металу, який використовується для напівпровідників. Інша зморшка: багато напівпровідників транспортуються повітрям, але транспортні витрати значно зросли, тоді як доступний обсяг доставки впав. І ще одна проблема: виробники комплектного обладнання не змогли отримати критично важливі компоненти транспортних засобів, такі як джгути проводів, і у відповідь зменшили обсяги

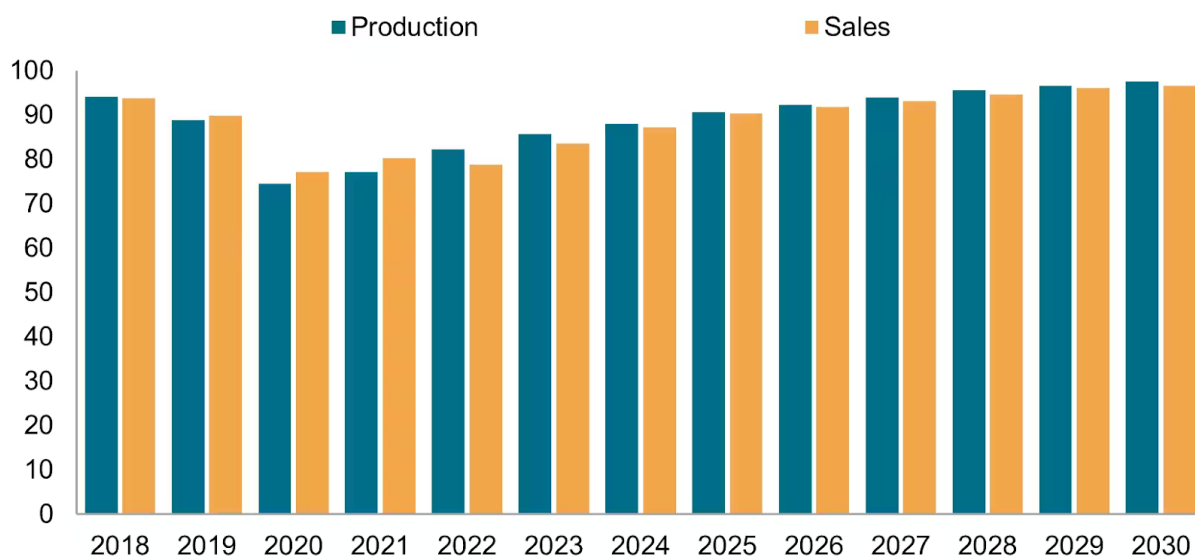
виробництва, що додало ще більше невизначеності через зниження попиту на деякі компоненти на основі напівпровідників [23].

Приклади, як саме постраждали компанії:

- Mercedes-Benz був змушений припинити виробництво свого популярного кросовера GLC.
- Mazda скоротила виробництво на 7000 автомобілів у першому кварталі 2021 року.
- Mini закрили свій завод в Оксфорді на короткий час, де виробляли 3-дверні та 5-дверні хетчбеки.
- Jaguar Land Rover призупинив виробництво своїх моделей XE, XF, F-Type, Discovery Sport і Range Rover Evoque.
- Volkswagen Group тимчасово закрила завод, який виготовляє Volkswagen Touareg, Porsche Cayenne, а також Audi Q7 і Q8.
- Toyota скоротила виробництво на двох своїх японських заводах у червні 2021 року.
- Hyundai, які раніше накопичили достатньо мікročіпів, щоб пройти через початкову хвилю дефіциту, вирішила призупинити виробництво позашляховиків Tucson і позашляховиків Nexo на водневому двигуні на одному зі своїх заводів.

Виробники автомобілів працюють над збільшенням виробництва мікročіпів, але це займе деякий час. Автомобільна промисловість мала досягти обсягу продажів у 1,2 мільярда одиниць до 2019 року. Однак через кризу напівпровідників і інші фактори, ця віха очікується не раніше 2030 року. Це означає, що траєкторія зростання автомобільної промисловості була збита на десять років.

Global sales and production, 2018 to 2030

As of June 2023.

Source: S&P Global Mobility.

© 2023 S&P Global.

Рисунок 2.1 - Глобальні продажі та виробництво 2018-2030 рр.

Джерело: [24]

У 2018 році світові продажі легкових автомобілів досягли піку в 94 мільйона одиниць. Однак у наступні роки вони знизилися десь до 60 мільйонів через низку факторів, включаючи пандемію COVID-19, проблеми з ланцюгом поставок та зростання попиту на електромобілі. У 2023 році продажі очікуються на рівні 83 мільйона одиниць. Виробники автомобілів продовжують боротися з проблемами з ланцюгом поставок, включаючи дефіцит напівпровідників. Світове виробництво легкових автомобілів також знизилося в останні роки. У 2023 році очікується виробництво 85 мільйона одиниць. Цей спад також пов'язаний із проблемами з ланцюгом поставок. Ці проблеми призвели до закриття заводів, скорочення робочих місць та зростання цін на автомобілі. Тільки у 2027 році продажі очікуються на рівні 93 мільйона одиниць, а виробництво – на рівні 94 мільйона одиниць, такими темпами, ми тільки дійдемо до тих показників, які були у 2018 році. Однак, щоб досягти цього відновлення, галузі необхідно буде вжити заходів для вирішення проблем, які призвели до кризи. Це включає розширення виробництва

напівпровідників, диверсифікацію ланцюгів поставок та адаптацію до зростання попиту на електромобілі. Ці заходи будуть складними та дорогими, але вони необхідні для того, щоб автомобільна промисловість знову стала процвітаючою галуззю.

Також варто розглянути, які ж саме світові компанії виробники автомобілів постраждали найбільше.

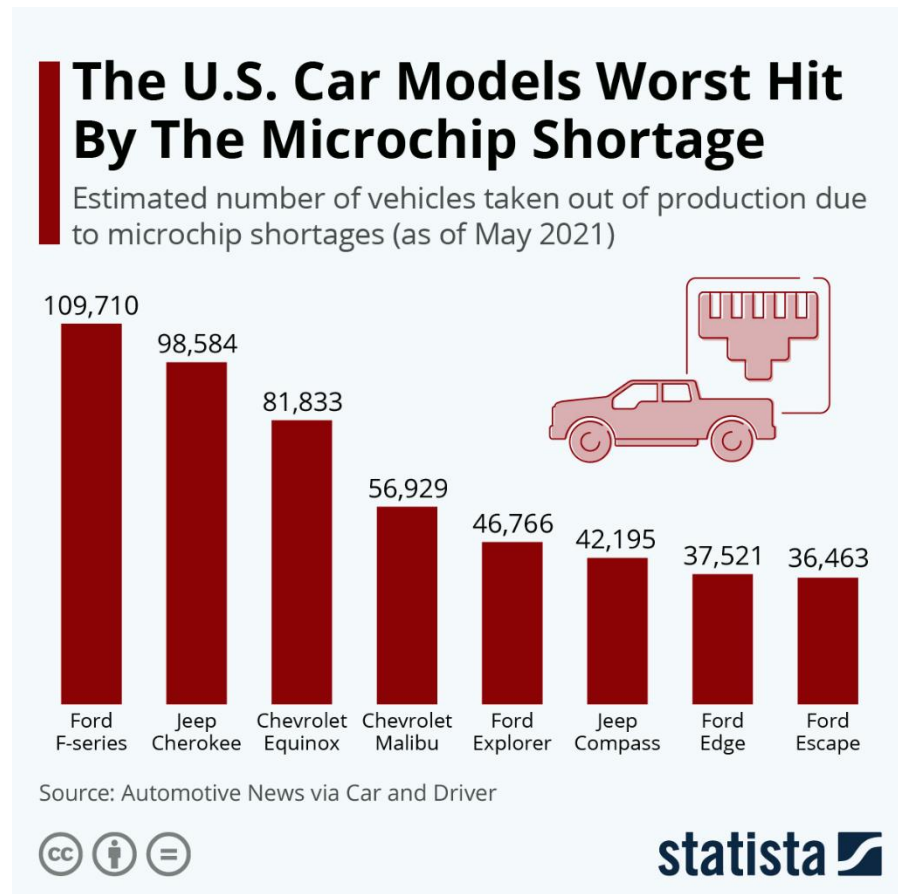

Рисунок 2.2 - Моделі автомобілів, які найбільше постраждали від нестачі мікрочіпів

Джерело: [25]

Це лише приблизна кількість автомобілів, які були зняті з виробництва у 2021 році в Америці.

Деякі виробники автомобілів навіть випускають свої топові автомобілі з простішими інформаційно-розважальними системами та надають клієнтам лише один дистанційний ключ під час покупки, повідомляє The Economic

Times. Щоб подолати кризу чіпів, автовиробники також скоротили виробництво дизельних автомобілів і випустили більше бензинових варіантів. Це пояснюється тим, що дизельні варіанти потребують більше мікросхем [26].

Але ж поки нові автомобілі стали проблемою, десь там почався новий вибух на ринку вживаних автомобілів. Ринок вживаних автомобілів вибухнув, оскільки виробництво нових автомобілів сповільнилося. Через підвищений попит вживані автомобілі є дефіцитом, і деякі власники транспортних засобів виставляють свої вживані автомобілі на 5000 доларів США дорожче, ніж їх очікувана ринкова вартість. З такими підвищеннями покупцям автомобілів, можливо, доведеться бути менш вибагливими щодо кольору, стилю кузова або додаткових пакетів чи функцій, купуючи автомобіль [27].

Невідомо, скільки саме триватиме ця ситуація, але здається, що на горизонті темрява. Тайвань, де виробляється багато напівпровідників, страждає від нестачі води, оскільки минулого року на острів не було тайфунів (це означає, що водоносних горизонтів мало) [28].

Дефіцит напівпровідників не обмежується лише автомобільною промисловістю. Ігрові консолі, смартфони та інші електронні пристрої також страждають від нестачі мікросхем. Sony заявила, що нестача чіпів є однією з причин, чому PlayStation 5 так важко знайти, з цим зіткнулися багато ігromанів, що навіть поки я жила в Німеччині побачила, як в магазинах стоїть черга за цими консолями.

Нестача Playstation частково пояснюється зростанням попиту на домашню електроніку, оскільки люди сидять на корточках через карантини через COVID-19 і залишаються вдома. Але ще один фактор полягає в тому, що Sony не може отримати достатньо напівпровідників, щоб не відставати від глобального попиту [29].

«Нам важко збільшити виробництво PS5 через дефіцит напівпровідників та інших компонентів», — сказав Хірокі Тотокі, головний фінансовий директор Sony під час розмови. Nintendo, яка виробляє Switch, і Microsoft, яка виробляє

Xbox, також намагаються задовольнити попит на свої консолі, повідомляє Bloomberg.

Ця ситуація може тривати до цього річного сезону святкових покупок. Дефіцит також призводить до величезних націнок на таких сайтах, як eBay, де відразу після свого дебюту PS5 за 500 доларів продавалася вдвічі дорожче за преїскурантну ціну [30].

Також, варто зазначити, що навіть лідери ринку з продажів смартфонів теж відчули на собі нестачу мікročіпів, бо ніхто не очікував такої проблеми. Кук не уточнив, як сильно дефіцит може вплинути на продажі Apple. Однак він заявив, що компанія "займається цим питанням" і "робить все можливе, щоб мінімізувати його вплив".

Дефіцит напівпровідників є глобальною проблемою, яка викликана низкою факторів, включаючи пандемію COVID-19, зростання попиту на електроніку та інші товари, що використовують мікросхеми, а також проблеми з ланцюгами поставок. Але ж, варто зазначити, що саме вони є прикладом того бізнесу, який швидко пристосовується до змін і оговтався від цієї кризи за рахунок нових лінійок та забезпечення.

Дефіцит чіпів не завадив Apple розгортати все нове обладнання. Нова лінійка ноутбуків MacBook Pro була представлена 26 жовтня і продовжила нещодавню тенденцію компанії щодо заміни чіпів Intel Corp. фірмовим апаратним забезпеченням M1 [31].

Незважаючи на те, що апаратне забезпечення Apple становить основну частину її бізнесу, сегмент послуг компанії, який включає платформи App Store, Apple Music і Apple TV+, зростає швидше і тепер може похвалитися набагато вищою нормою прибутку. Навіть якщо Apple втратить свою привабливість, аналітики не очікують, що доходи App Store сильно вдарять у довгостроковій перспективі [31].

Дефіцит мікročіпів – це глобальна проблема, яка має далекосяжні наслідки для бізнесу. Уявіть собі, що ви хочете купити новий автомобіль. Ви приходьте до дилера, але вам кажуть, що ваш улюблений автомобіль

недоступний. Ви можете почекати кілька місяців, поки дилер отримає новий запас, або ви можете купити інший автомобіль, який вам не так подобається.

Або уявіть собі, що ви хочете купити новий ноутбук для роботи. Ви приходите в магазин, але вам кажуть, що всі ноутбуки, які ви хочете, недоступні. Ви можете почекати кілька тижнів, поки магазин отримає новий запас, або ви можете купити ноутбук, який вам не так сильно потрібен. Це лише два приклади того, як дефіцит мікročіпів може вплинути на споживачів.

Для бізнесу наслідки можуть бути ще більш серйозними. Автомобільна промисловість найбільше постраждала від дефіциту мікročіпів. Виробники автомобілів були змушені скоротити виробництво або призупинити його повністю.

Це призвело до зростання цін на автомобілі та збільшення термінів доставки. Дефіцит мікročіпів також призвів до затримок у постачанні побутових електроприладів, таких як телевізори, смартфони та ноутбуки. Це також призвело до зростання цін на ці товари.

Дефіцит мікročіпів також призвів до зростання витрат для бізнесу. Компанії були змушені платити вищі ціни за мікросхеми, а також витратити більше коштів на логістику та інші витрати, пов'язані з дефіцитом. Бізнеси вживають заходів для пом'якшення впливу дефіциту мікročіпів. Вони працюють над диверсифікацією своїх постачальників та збільшенням запасів. Вони також інвестують у розробку власних мікросхем.

Очікується, що дефіцит мікročіпів триватиме ще кілька років. Це може призвести до подальших проблем для бізнесу та економіки в цілому.

2.2. Тенденції або шляхи подолання проблеми дефіциту

Дефіцит мікročіпів є глобальною проблемою, яка викликана низкою факторів, включаючи пандемію COVID-19, Тайвань, війну України та Росії,

зростання попиту на електроніку та інші товари, що використовують мікросхеми, а також проблеми з ланцюгами поставок.

Конфлікт в Україні зруйнував світову економіку, завдавши удару по ланцюгах поставок та призвівши до стрімкого зростання цін на енергоносії та сировину. Це мало катастрофічні наслідки для автомобільної промисловості, яка вже страждала від дефіциту мікročіпів та інших компонентів. Ціни на газ, який використовується для виробництва енергії та транспортування вантажів, злетіли до небес. Це призвело до підвищення вартості транспортування автомобільних компонентів, що, в свою чергу, призвело до зростання цін на автомобілі.

Дефіцит компонентів, викликаний пандемією COVID-19, також посилювався через війну в Україні. Це призвело до затримок у виробництві автомобілів та збільшення термінів їхнього постачання. Карантини в Китаї, пов'язані з COVID-19, також завдали удару по автомобільній промисловості. Вони призвели до закриття заводів та зупинки виробництва, що ще більше посилювало дефіцит компонентів та затримки у постачанні. У результаті цих факторів ціни на автомобілі в усьому світі зросли на 20-30%. Виробництво автомобілів скоротилося на 20-30%. Затримки у постачанні автомобілів стали нормою.

Ці проблеми, швидше за все, продовжуватимуть впливати на автомобільну промисловість у найближчі місяці та роки. Ось кілька конкретних прикладів того, як ці фактори вплинули на автомобільну промисловість: У США ціни на автомобілі в середньому зросли на 25% у 2022 році. Виробництво автомобілів у Китаї впало на 40% у квітні 2022 року. Деякі автовиробники, такі як Ford, були змушені призупинити виробництво деяких моделей автомобілів. Ці проблеми є серйозною загрозою для автомобільної промисловості. Вони можуть призвести до зниження продажів, зростання витрат і навіть до банкрутства деяких автовиробників. Після всіх цих подій, можна впевнено сказати, що дефіцит компонентів буде й буде ще роками впливати на діяльність суб'єктів міжнародного бізнесу. Але ж, світ не стоїть на

місці та активно розробляє стратегії та тенденції, які можуть допомогти хоча б трохи, але зменшити цю проблему.

1 стратегія: Поліпшити співпрацю з постачальниками для подолання дефіциту компонентів і матеріалів.

Підвищений попит – не єдина проблема в отриманні необхідних компонентів; це традиційний підхід до закупівель, який спричиняє затримки. Традиційно виробники автомобілів посиляли сигнали попиту своїм постачальникам наближається до часу виробництва. У багатьох випадках виготовлення компонентів із металу чи пластику під тиском не займає багато часу, попит добре встановлений, а пропозиція збалансована, тому між замовленнями на компоненти чи матеріали та доставкою може бути більш жорстка взаємодія. Світла пляма полягає в тому, що виробники автомобілів навчаються. Вони надають постачальникам прогнози попиту, які передбачають від 18 до 24 місяців, що є значним покращенням співпраці постачальників порівняно з лише двома роками тому. Але одна справа – дати далекосяжний прогноз, а інша – точний. Щоб згладити збої в ланцюжку постачання мікросхем, покупці повинні надати постачальникам точні прогнози, які дозволять постачальникам забезпечити реальний попит без надмірного надлишку чи дефіциту в кінцевому підсумку. Ця стратегія може добре працювати для компанії, яка має міцні відносини з постачальниками. Однак менш імовірно, що він працюватиме в компанії, яка має лише випадкові стосунки зі своїми постачальниками [32].

2 стратегія: Підвищення кількості чіпів.

Підвищення врожайності, тобто кількості чіпів, які можна успішно виготовити з кремнієвої пластини, є ще однією сферою, у яку компанії вклали значні кошти, але ці покращення досягаються за шкалою кількох процентних пунктів, а не подвійного чи потрійного збільшення. у постачанні чіпів, необхідних для надолуження. Більш перспективним підходом є використання старих технологій чіпів, як у виробничій, так і в технічній частині [33].

Старі чіпи можуть бути менш ефективними або мати меншу функціональність, ніж сучасні чіпи, але вони все ще можуть бути використані для виробництва автомобілів. Деякі автовиробники вже почали використовувати старі чіпи.

Наприклад, Ford заявив, що буде використовувати старі чіпи в деяких своїх моделях автомобілів у 2023 році. Інші автовиробники розглядають можливість використання старих чіпів. Наприклад, General Motors заявила, що оцінює можливість використання старих чіпів у своїх автомобілях. Використання старих чіпів має кілька переваг. По-перше, це може допомогти автовиробникам збільшити виробництво автомобілів і задовольнити попит споживачів. По-друге, це може допомогти автовиробникам знизити витрати. Однак використання старих чіпів також має деякі недоліки. По-перше, це може призвести до зниження якості автомобілів. По-друге, це може призвести до зменшення функціональності автомобілів.

3 стратегія: Використання штучного інтелекту

Використовуючи штучний інтелект, щоб допомогти прискорити процес досліджень і розробок і допомогти в оцінці ризиків, таким чином роблячи ланцюжок поставок більш ефективним і спрощеним [34].

Виробники, які будуть уважно стежити за ринковими тенденціями, зможуть краще адаптуватися до змін і уникнути неприємних сюрпризів. Це дозволить їм більш ефективно використовувати свої ресурси та досягти кращих результатів. Ось кілька конкретних прикладів того, як виробники можуть використовувати ці можливості: 1. виробники можуть розробляти нові продукти та послуги, які відповідають майбутнім потребам споживачів. 2. виробники можуть оптимізувати свої виробничі процеси та системи, щоб бути більш ефективними та продуктивними. 3. виробники можуть диверсифікувати свої ринки збуту, щоб зменшити свою залежність від одного чи кількох ринків.

Завдяки алгоритмам і кращому поєднанню потужності та продуктивності використання штучного інтелекту дійсно може змінити шлях до відновлення рівноваги попиту та пропозиції. Штучний інтелект може пропонувати

аналітику, яка може допомогти ще більше вдосконалюватися в майбутньому, зберігаючи як витрати, так і ресурси [35].

4 стратегія: Інвестиції та підвищення виробництва мікрочіпів в Європейському Союзі

Сьогодні напівпровідники знаходяться в центрі сильних геостратегічних інтересів і в центрі глобальної технологічної гонки. Країни прагнуть забезпечити свої постачання найдосконаліших чіпів, оскільки це обумовить їх здатність діяти (економічно, промислово та військово) і стимулювати цифрову трансформацію. Усі основні регіони світу інвестують значні кошти та впроваджують заходи підтримки для впровадження інновацій та посилення своїх виробничих можливостей. Союз має активи, щоб стати промисловим лідером на ринку чіпів майбутнього. Його амбіція полягає в тому, щоб до 2030 року подвоїти свою сьогоднішню частку світового виробництва до 20% [36].

5 стратегія: Використання одного постачальника.

Купівля всього в одного постачальника дає переваги. З більшими обсягами відбувається економія коштів. І легше працювати з одним постачальником, ніж жонгливати кількома. Але війна в Україні підкреслила небезпеку цього. «Виробники напівпровідників дуже сильно постраждали від постачання неону та інших промислових газів з України». Пошук кількох постачальників не є швидким рішенням. Кваліфікація нових матеріалів і постачальників може тривати до 12 місяців. Тож подвійне постачання має бути частиною довгострокової стратегії [37].

Світова економіка переживає важкі часи, і дефіцит мікрочіпів є одним із основних факторів, які цьому сприяють. У нашому світі Інтернету речей і зв'язку попит на мікрочіпи зростає, але пропозиція не може задовольнити цей попит. Це завдає серйозної шкоди автомобільній промисловості, яка є однією з найбільших галузей промисловості в світі. У найкращому випадку дефіцит мікрочіпів ускладнює для споживачів придбання автомобілів. У гіршому випадку він змушує навіть найвідоміших виробників автомобілів зупинити

виробництво, що негативно впливає на їхню продуктивність і економічні результати.

Ще одна тенденція до якої схиляються різні компанії – це готовність до нових криз, війн, пандемій.

Несподівані події (наприклад, пандемії) можуть вплинути на всі сектори. Тому компанії та уряди повинні бути готові до таких криз. Ризики залежності: у глобалізованому світі залежність від інших неминуча. Однак не слід ігнорувати ризики, пов'язані з використанням зовнішніх джерел стратегічних продуктів (наприклад, мікросхем). Важливість інновацій: технологічний прогрес є ключовим для подолання криз. Постійні дослідження та розробки забезпечують конкурентоспроможність секторів. Підсумовуючи, зазначимо, що криза чіпів була складним періодом для світової економіки, але вона також дозволила нам побачити, як сектори, уряди та споживачі реагують і адаптуються до таких криз [38].

Найбільше занепокоєння викликає те, що дефіцит мікрочіпів, який впливає як на автомобільну промисловість, так і на всю технологічну екосистему, не має швидкого рішення. Це може призвести до тривалих проблем для світової економіки.

Висновки до розділу 2

Дефіцит мікросхем - це глобальна проблема, яка виникла внаслідок кількох факторів. Пандемія COVID-19 призвела до перебоїв у виробництві та постачанні мікросхем. Пандемія призвела до закриття заводів і фабрик, що призвело до зниження виробництва мікросхем. Крім того, пандемія призвела до зростання попиту на електронні пристрої, такі як ноутбуки та смартфони, які використовують мікросхеми. Це також призвело до зростання попиту на мікросхеми. Зростаючий попит на мікросхеми викликаний зростанням попиту на електронні пристрої. Електронні пристрої стають все більш складними і

потребують все більше мікросхем. Це зростання попиту на мікросхеми призвело до того, що виробники не могли задовольнити попит.

Війна в Україні призвела до подальших перебоїв у постачанні мікросхем. Україна є важливим постачальником мікросхем, особливо для Європи. Конфлікт в Україні призвів до закриття заводів і фабрик, що призвело до зниження виробництва мікросхем. Дефіцит мікросхем негативно впливає на економіку в цілому, оскільки він призводить до підвищення цін на товари та послуги, що містять мікросхеми. Дефіцит також може призвести до затримок у виробництві та випуску товарів, що може завдати шкоди компаніям і споживачам.

Наприклад, дефіцит мікросхем призвів до підвищення цін на автомобілі. Автомобілі містять велику кількість мікросхем, і дефіцит мікросхем призвів до зниження виробництва автомобілів. Це призвело до підвищення цін на автомобілі. Дефіцит мікросхем також призвів до затримок у випуску побутової техніки, таких як телевізори та холодильники. Побутова техніка також містить мікросхеми, і дефіцит мікросхем призвів до затримок у виробництві побутової техніки.

Існує кілька тенденцій або шляхів подолання проблеми дефіциту мікросхем, включаючи: 1. Збільшення виробництва мікросхем. Це можна зробити, інвестуючи в нові заводи та обладнання. 2. Диверсифікація ланцюгів поставок мікросхем. Це можна зробити, розширюючи виробництво мікросхем у різних країнах. 3. Розробка нових технологій, які можуть зменшити потребу в мікросхемах. 4. Збільшення виробництва мікросхем є одним із найважливіших способів подолання проблеми дефіциту. Це можна зробити, інвестуючи в нові заводи та обладнання. Уряди та компанії по всьому світу інвестують у нові заводи та обладнання для виробництва мікросхем. Диверсифікація ланцюгів поставок мікросхем також є важливим способом подолання проблеми дефіциту. Це можна зробити, розширюючи виробництво мікросхем у різних країнах. Це допоможе зменшити залежність від одного постачальника мікросхем. Розробка нових технологій, які можуть зменшити потребу в мікросхемах, також є

перспективним способом подолання проблеми дефіциту. Наприклад, розробка нових технологій, які дозволяють використовувати менше мікросхем у продуктах, може допомогти зменшити попит на мікросхеми.

Ці тенденції або шляхи подолання проблеми дефіциту мікросхем можуть зайняти кілька років, перш ніж вони будуть повністю реалізовані. Однак вони є важливим кроком у напрямку вирішення цієї глобальної проблеми.

РОЗДІЛ 3 ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ МІЖНАРОДНОГО БІЗНЕСУ В УМОВАХ ФРАГМЕНТАРНОСТІ ГЛОБАЛЬНОЇ ЕКОНОМІКИ

3.1. Тенденції та прогнози фрагментарності глобальної економіки

Фрагментація глобальної економіки — це тенденція до зменшення економічної взаємозалежності між країнами. Це може проявлятися у декількох формах, таких як:

- Зростання торговельних бар'єрів
- Політичні розбіжності
- Географічна диверсифікація ланцюгів поставок

Існує кілька причин фрагментації глобальної економіки. Одним з основних факторів є зростаюча геополітична напруженість. Конфлікти, такі як війна в Україні, можуть призвести до нових торговельних бар'єрів і політичної нестабільності. Це може ускладнити для компаній і країн вести бізнес на глобальному рівні. Іншим фактором, що сприяє фрагментації, є технологічний розвиток. У міру того, як технології стають більш доступними, компанії можуть локалізувати виробництво ближче до своїх ринків збуту. Це може призвести до зменшення міжнародної торгівлі та зростання конкурентоспроможності локальних виробників. Нарешті, фрагментація може також бути пов'язана з економічними змінами в окремих країнах. Наприклад, зростання Китаю призвело до того, що багато компаній перенесли виробництво до цієї країни. Це призвело до зменшення ролі інших країн у глобальній економіці.

Серйозна фрагментація світової економіки після десятиліть посилення економічної інтеграції може скоротити світовий економічний випуск на 7%, але втрати можуть досягти 8-12% у деяких країнах, якщо технології також будуть відокремлені. МВФ заявив, що навіть обмежена фрагментація може зменшити світовий ВВП на 0,2%, але зазначив, що потрібна додаткова робота, щоб оцінити передбачувані витрати міжнародної валютної системи та глобальної мережі фінансової безпеки [39].

Стан світової економіки сьогодні можна сміливо характеризувати як "роздоріжжя". Стабільний процес глобалізації, що рухав світову економіку вперед стрімкими темпами в попередні десятиліття, замінили зворотні тенденції [40].

За базовим прогнозом глобальне зростання сповільниться з 3,5 відсотка у 2022 році до 3,0 відсотка у 2023 році та 2,9 відсотка у 2024 році, що значно нижче історичного (2000–2019) середнього показника в 3,8 відсотка. Очікується, що економіка розвинутих країн сповільниться з 2,6 відсотка у 2022 році до 1,5 відсотка у 2023 році та 1,4 відсотка у 2024 році, оскільки посилення політики почне кусатися. Прогнозується помірне зниження темпів зростання в країнах з ринком, що розвивається, і в країнах, що розвиваються, з 4,1 відсотка в 2022 році до 4,0 відсотка в 2023 і 2024 роках. Прогнозується, що глобальна інфляція буде стабільно знижуватися з 8,7 відсотка в 2022 році до 6,9 відсотка в 2023 році і 5,8 відсотка в 2024 році. 2024 через більш жорстку монетарну політику, сприяну нижчими міжнародними цінами на сировину. Загалом прогнозується, що базова інфляція знижуватиметься більш поступово, і очікується, що інфляція не повернеться до цілі до 2025 року в більшості випадків [41].

Для України, яка вже переживає економічні труднощі внаслідок війни, ці наслідки можуть бути особливо важкими. Уряд України повинен розробити стратегії для пом'якшення негативного впливу цих факторів. Наприклад: розширити внутрішній ринок, підвищити конкурентоспроможність українських підприємств, розвивати нові галузі економіки, які не залежать від міжнародної торгівлі. Україна також може співпрацювати з іншими країнами, щоб зменшити негативні наслідки фрагментації. Наприклад, Україна може вступити до нових торгових угод або співпрацювати з іншими країнами для створення нових ланцюгів поставок.

МВФ не очікує, що всі країни однаково відчують наслідки фрагментації. Згідно зі звітом, споживачі з низькими доходами в розвинутих економіках більше не матимуть доступу до дешевших імпортованих товарів, що робить малі

країни з відкритою ринковою економікою особливо вразливими. «Більшість країн Азії постраждає через сильну залежність від відкритої торгівлі», — йдеться у звіті. Країни, що розвиваються, також перестануть отримувати вигоду від «переливу технологій» із більш розвинених економік, які в минулому допомагали прискорити зростання та рівень життя. «Замість того, щоб наздоганяти рівень доходів у розвинених країнах, країни, що розвиваються, ще більше відставатимуть», — йдеться у звіті. МВФ рекомендує три підходи до подолання фрагментації: зміцнення системи міжнародної торгівлі, допомога вразливим країнам у боротьбі з боргами та посилення дій щодо клімату [42].

Вторгнення в Україну, яке призвело до скорочення поставок енергії та продовольства та різко підвищило ціни на них, посилює усвідомлення важливості внутрішньої енергетичної та продовольчої безпеки. Ці занепокоєння додалися до занепокоєння кількох країн щодо стійкості глобальних ланцюгів постачання після збоїв як під час пандемії Covid-19, так і після періоду відновлення економіки [43].

Деякі заходи, які країни можуть вжити для зміцнення своєї внутрішньої енергетичної та продовольчої безпеки:

- Інвестувати в альтернативні джерела енергії, такі як сонячна та вітрова енергія.
- Розширювати власне виробництво продовольства.
- Співпрацювати з іншими країнами для створення безпечних і надійних ланцюгів поставок.

Ці заходи можуть допомогти країнам зменшити свою залежність від імпорту та підвищити свою стійкість до майбутніх шоків. Ось деякі конкретні заходи, які країни можуть вжити для зміцнення своїх ланцюгів поставок: Інвестувати в цифрові технології, які можуть допомогти відстежувати товари та послуги в ланцюгах поставок. Створювати резерви товарів та матеріалів, щоб зменшити ризик дефіциту. Розробляти плани дій на випадок надзвичайних ситуацій, які допоможуть відновити ланцюги поставок у разі збоїв. Ці заходи

можуть допомогти країнам зменшити ризик майбутніх збоїв у ланцюгах поставок і захистити свої економіки.

Енергетика та зміна клімату продовжують залишатися політично поляризуючими питаннями, при цьому глобальний прогрес особливо відсутній у зміні клімату. Однак нещодавній шок цін на енергоносії внаслідок вторгнення Росії в Україну має прискорити зусилля з декарбонізації, а Закон про зниження інфляції надає значні стимули для відновлюваних джерел енергії та інвестиційні можливості в США [44].

Одним зі сценаріїв ризику для світової економіки є поглиблення фрагментації світової економіки. Цей сценарій передбачає, що посилення геополітичної напруженості призведе до поділу економік на кілька блоків, а торговельні війни та протекціонізм призведуть до постійного зростання торговельних витрат. Згідно зі сценарієм глобальної фрагментації, залежні від торгівлі економіки постраждають найбільше в найближчій перспективі, тоді як у середньостроковій та довгостроковій перспективі більшість ринків, а отже, і світова економіка, зіткнуться з повільнішим потенціалом зростання та більшою волатильністю цін [45].

Збої в ланцюгах поставок, викликані війною в Україні та іншими факторами, можуть призвести до тривалого зростання світових цін на сировину. Це може спричинити підвищення інфляції та зниження попиту, що призведе до сповільнення глобального економічного зростання до 2,3% у 2023 році та 2,2% у 2024 році. У США підвищення процентних ставок, спрямоване на боротьбу з інфляцією, може призвести до жорсткого приземлення економіки, що означає різке зниження економічної активності. У Китаї економічне зростання може сповільнитися, якщо криза в секторі нерухомості, скорочення чисельності населення та спад технологічного прогресу призведуть до погіршення перспектив зростання в довгостроковій перспективі. Збої в ланцюгах поставок можуть бути особливо важкими для країн, що розвиваються, які більшою мірою покладаються на імпорт сировини та готових товарів. Ці країни можуть зіткнутися з більшим зростанням інфляції та

зниженням рівня життя. Зростання цін на сировину також може призвести до зростання цін на енергію та продовольство. Це може мати серйозний вплив на бідність і голод у всьому світі. Уряди та підприємства повинні працювати разом, щоб пом'якшити наслідки цих факторів. Вони можуть зробити це, інвестуючи в стійкі ланцюги поставок, диверсифікуючи джерела енергії та продовольства та розробляючи заходи щодо боротьби з інфляцією.

Якщо «відокремлення» та «позбавлення від ризиків» були модними словами 2022 року, то явним претендентом на 2023 рік є «фрагментація». Оскільки вторгнення Росії в Україну затягується, зростає загроза глобального потепління, а інфляція, спричинена такими ключовими товарами, як нафта, газ і продовольство, продовжує підривати економічне відновлення після пандемії Covid-19, тому хвилювання серед провідних економічних установ над руйнівна фрагментація світової економіки зростає з кожним місяцем. Директор-розпорядник Міжнародного валютного фонду Крісталіна Георгієва, попередила, що сьогодні багато країн «дедалі більше крокують під свою мелодію» і що «економічна фрагментація загрожує ще більше підривають перспективи зростання» [46].

Крім того, світ уже почав відходити від інтенсивної глобалізації, і це було підштовхнуто такими політиками, як Трамп, який кричав про «зробити Америку знову великою», а Велика Британія спускалася в тунель Brexit! Зараз ми бачимо жахи дій деспота Путіна, який вторгся в Україну, веде війну, смерть і руйнування в цій країні. На жаль, велика частина глобального Півдня та деякі інші країни, схоже, вважають це майже прийнятним, тоді як деякі також прагнуть отримати вигоду від знижених російських нафти та газу, зерна та послуг. І в той же час низка політичних і стратегічних альянсів перекроюється, що призводить до набагато більш фрагментованого глобального порядку. Але ця зміна світового порядку, ймовірно, триватиме й надалі, особливо в умовах, коли США та Китай продовжують змагатися за технологічне глобальне домінування [47].

Протягом наступних двох десятиліть внутрішня ситуація в країнах і відносини між державами ймовірно формуватимуться кількома світовими економічними тенденціями, такими як зростання державного боргу, ускладненість і фрагментарність умов торгівлі, зрушення в її структурі та нові дисбаланси на ринку праці. Багато урядів можуть втратити гнучкість через зростання боргового тягаря, зміни у правилах торгівлі та вплив великої кількості потужних державних та корпоративних суб'єктів [48].

Глобалізація та вдосконалення технологій є одними з основних причин фрагментації. Але до цього призводять інші супутні причини: дефіцит некваліфікованої робочої сили в деяких розвинених країнах може змусити компанії шукати деінде, щоб заповнити прогалину. Уповільнення економіки та ринкової динаміки може вимагати від компаній скорочення витрат і пошуків інших способів, щоб заповнити слабину. Втручання уряду може призвести до змін у політиці та регулюванні, змусивши компанії перенести виробництво в райони, де обмеження є меншими або відсутні взагалі [49].

Фрагментація економіки має ряд переваг, включаючи економічну ефективність, зростання робочих місць і підвищення рівня життя. Фрагментація дозволяє компаніям отримувати доступ до більш широкого вибору постачальників і виробників. Це може призвести до зниження витрат, оскільки компанії можуть конкурувати за найкращі ціни. Ця економія може бути передана споживачам у вигляді більш доступних товарів і послуг.

Фрагментація також може призвести до зростання робочих місць у країнах, що розвиваються. Це відбувається тому, що компанії шукають вихідні матеріали та робочу силу в цих країнах. Це може призвести до підвищення рівня життя і створення нових можливостей для розвитку навичок.

Загалом, фрагментація може призвести до підвищення рівня життя у всьому світі. Це відбувається тому, що вона сприяє економічному зростанню, створює робочі місця та знижує витрати.

Ось кілька конкретних прикладів того, як фрагментація може принести користь економіці:

- Компанія з виробництва автомобілів може закуповувати деталі у різних постачальників у різних країнах. Це може допомогти їй знижувати витрати та підвищувати якість продукції.
- Компанія з електронної комерції може розміщувати свої склади в різних регіонах світу. Це може допомогти їй швидше доставляти товари споживачам і підвищувати рівень обслуговування.
- Компанія з виробництва одягу може використовувати швейні фабрики в країнах, де дешева робоча сила. Це може допомогти їй знижувати витрати та зберігати конкурентоспроможність. Звичайно, фрагментація має і свої недоліки, такі як підвищення ризику перебоїв у ланцюгах поставок та посилення конкуренції. Однак, у цілому, переваг і позитивних тенденцій фрагментації не мало.

Економічні витрати фрагментації будуть набагато більшими, ніж будь-які вигоди. Зниження глобальної співпраці призведе до скорочення світової економіки, особливо вдарячи по країнах з низькими доходами. Оцінки довгострокових втрат від технологічного відокремлення варіюються від 7-12% нижчого світового економічного виробництва. Вищі витрати та нижча продуктивність ускладнять зусилля центральних банків приборкати інфляцію.

Хоча світ стає все більш фрагментованим політично та економічно, ми сподіваємось, що це не початок кінця глобалізації. Економічні міркування, такі як ефективність і корпоративний прибуток, і надалі будуть мати важливе значення у виробничих рішеннях.

Величезні потенційні втрати від зростаючої фрагментації підкреслюють, чому глобальна інтеграція потребує надійного захисту, але з іншою стратегією, яка обслуговує всі верстви суспільства. Враховуючи еволюцію економік і викликів, існуюча модель глобалізації також потребує еволюції [50].

3.2. Рекомендації для суб'єктів міжнародного бізнесу

Фрагментація глобальної економіки означає, що країни та регіони стають більш економічно самостійними. Це проявляється у зростанні популярності локальних товарів та послуг, а також у посиленні конкуренції між різними країнами та регіонами. У цих умовах суб'єкти міжнародного бізнесу повинні бути більш обізнаними про різні ринки та їхні унікальні потреби. Це допоможе їм розробляти продукти та послуги, які відповідають цим потребам і забезпечують конкурентоспроможність на різних ринках.

Ось кілька конкретних порад, як компанії можуть удосконалити свої знання про глобальні ринки: Інвестуйте в дослідження та розробки. Це допоможе краще зрозуміти потреби різних ринків і розробити продукти та послуги, які відповідають цим потребам. Співпрацюйте з місцевими партнерами. Місцеві партнери можуть надати вам цінну інформацію про ринки, на яких ви працюєте. Відвідайте міжнародні події та конференції. Це чудовий спосіб познайомитися з новими людьми і дізнатися більше про різні ринки. Наприклад, компанія, яка виробляє одяг, може інвестувати в дослідження, щоб зрозуміти, які стилі одягу є популярними в різних країнах.

Оскільки світ продовжує оговтуватися від пандемії, багато інвесторів шукають нові способи диверсифікувати свої портфелі та отримати найкращі прибутки. Інвестиції в стартапи є однією з найпопулярніших стратегій інвестування у 2023 році. Є багато веб-сайтів, які надають інвесторам зв'язок із стартапами. Це полегшує інвесторам пошук найновіших, найбільш інноваційних компаній і можливостей швидкого зростання [51].

Зростання інвестицій у стартапи може посилити фрагментацію глобальної економіки. Це відбувається тому, що стартапи часто створюються локально, щоб задовольнити потреби конкретних ринків. Інвестори, які вкладають кошти в стартапи, можуть допомогти цим компаніям розвиватися і конкурувати на глобальному рівні. Осць кілька конкретних способів, якими зростання інвестицій у стартапи може посилити фрагментацію: збільшення кількості локальних компаній, які конкурують на глобальному рівні. Стартапи часто створюються для задоволення конкретних потреб на локальних ринках. Коли ці

компанії отримують інвестиції, вони можуть розширити свою діяльність і конкурувати на глобальному рівні. Це може призвести до збільшення конкуренції між глобальними та локальними компаніями.

Стартапи часто є джерелом нових технологій та інновацій. Коли ці компанії отримують інвестиції, вони можуть розробити і вивести на ринок нові продукти та послуги. Це може призвести до створення нових ринків і можливостей для зростання.

Стартапи часто створюються в країнах, що розвиваються. Коли ці компанії отримують інвестиції, вони можуть створити робочі місця і сприяти економічному зростанню в цих країнах. Це може призвести до збільшення добробуту і підвищення рівня життя в цих країнах. Звичайно, зростання інвестицій у стартапи також може призвести до певної глобалізації. Це відбувається тому, що інвестори з усього світу можуть вкладати кошти в стартапи в будь-якій країні. Однак, у цілому, зростання інвестицій у стартапи, швидше за все, посилює фрагментацію глобальної економіки.

Заохочуючи підприємництво та інновації, малі підприємства зберігають місцеву економіку здоровою та жвавою.

Незважаючи на ці переваги, багатьом малим підприємствам часто не вистачає фінансування для підтримки та розширення своєї діяльності, покладаючись на місцевих інвесторів, щоб отримати капітал, необхідний для розвитку. Інвестиції в малий бізнес пропонують потенційну віддачу, диверсифікацію та можливість брати участь в успіху американської економіки [52].

Фрагментація глобальної економіки означає, що компанії мають більше можливостей вибору постачальників. Це може бути перевагою, оскільки дозволяє компаніям знаходити постачальників, які пропонують найкращі ціни, якість та обслуговування. Однак фрагментація також підвищує ризик перебоїв у ланцюгах поставок. Перебої в ланцюгах поставок можуть бути викликані різними факторами, такими як стихійні лиха, політичні заворушення, кібератаки та пандемії. Коли відбувається збій у ланцюзі поставок, це може

призвести до затримок у виробництві, дефіциту товарів і послуг і підвищення цін. Компанії можуть зменшити ризик перебоїв у ланцюгах поставок, диверсифікувавши свої ланцюги поставок. Це означає, що компанії повинні залучати постачальників з різних країн і регіонів. Це допоможе компаніям уникнути залежності від одного постачальника або одного регіону.

Ось кілька конкретних порад, як компанії можуть диверсифікувати свої ланцюги поставок: розширте свою географію постачальників. Компанії повинні шукати постачальників у різних країнах і регіонах. Це допоможе їм уникнути залежності від одного регіону, який може бути схильний до ризиків.

Компанії повинні підтримувати зв'язок з альтернативними постачальниками для кожного товару та послуги, яку вони купують. Це допоможе їм швидко знайти альтернативних постачальників у разі збоїв у ланцюгах поставок.

Компанії повинні розробити плани дій на випадок надзвичайних ситуацій, які допоможуть їм швидко відновити свої ланцюги поставок у разі збоїв. Диверсифікація ланцюгів поставок може бути складним завданням, але це важливий крок для компаній, які хочуть зменшити ризик перебоїв у ланцюгах поставок.

Постачальники важливі майже для кожного бізнесу. Без сировини для виготовлення того, що ви продаєте, або виробників, які забезпечують те, що ви перепродаєте, вам буде важко розвиватися. Ваш бізнес також споживає багато витратних матеріалів і послуг як частину загальних накладних витрат, від скріпок до доступу до Інтернету. Постачальники також мають вирішальне значення для того, щоб роздрібні торговці отримували прибуток від своїх продажів. Ланцюжок постачання не може бути настільки дорогим, щоб роздрібний продавець або кінцевий магазин не отримував прибутку від того, що він продає, інакше весь ланцюг постачання зруйнується. Вони також можуть бути важливими джерелами інформації, допомагаючи вам оцінити потенціал нових продуктів, відстежувати дії конкурентів і визначати багатообіцяючі можливості. Постачальники можуть перетворитися на

партнерів, допомагаючи вам скорочувати витрати, покращувати дизайн продуктів і навіть фінансувати нові маркетингові заходи. Якщо ви не зробите вибір хороших постачальників і продавців частиною свого плану розвитку, ви, ймовірно, пошкодуєте про це [53].

Коли ваш бізнес знаходить потрібних продавців і постачальників, ви можете отримати конкурентну перевагу, підвищуючи якість продукції та шанси на своєчасні поставки. Ваш бізнес також покращить структуру витрат і валову маржу, знаючи, як знайти постачальників, які чудово контролюють витрати, дозволяючи їм пропонувати конкурентоспроможні ціни. Для компаній-виробників, коли постачальники запізнюються з доставкою продукції, виробництво може бути затримано або може знадобитися дороге прискорення. Для роздрібних продавців і компаній електронної комерції пізні поставки можуть призвести до ситуації, коли товарів немає на складі, що призведе до втрати продажів. Ваш бізнес повинен шукати високоякісних продавців і постачальників, які є конкурентоспроможними [54].

Знайти постачальників для малого бізнесу не завжди просто. Тим не менш, виконання важкої роботи наперед під час створення запасів може призвести до довгострокових відносин із надійними, чуйними та відповідальними постачальниками [55].

Фрагментація глобальної економіки означає, що компанії повинні бути готові до змін. Вони повинні розвивати гнучкість у своїх операціях, щоб швидко адаптуватися до нових умов. Це можна зробити, інвестуючи в технології, які допомагають компаніям швидко реагувати на зміни.

Гнучкість ланцюга поставок - це здатність ланцюга поставок швидко і ефективно реагувати на зміни в попиту, пропозицій або інших факторів. Гнучкі ланцюги поставок краще пристосовуються до непередбачених подій, таких як перебої в постачаннях, зміни в законодавстві або нові конкурентні стратегії.

Фрагментація глобальної економіки створює нові виклики для ланцюгів поставок. Компанії, які працюють у фрагментованій економіці, повинні бути

готові до широкого спектру змін. Вони повинні мати можливість швидко адаптуватися до нових вимог ринку, нових конкурентів і нових технологій.

Існує кілька способів розвитку гнучкості ланцюга поставок. Одним із найважливіших кроків є інвестування в технології. Технології можуть допомогти компаніям швидко отримувати інформацію про зміну попиту, пропозиції та інших факторів. Вони також можуть допомогти компаніям швидко реагувати на ці зміни.

Впровадження систем управління ланцюгом поставок (SCM). SCM-системи можуть допомогти компаніям відстежувати свої ланцюги поставок і отримувати інформацію про зміни в реальному часі.

Впровадження штучного інтелекту (AI) та машинного навчання (ML). AI та ML можуть допомогти компаніям прогнозувати зміни в попиті та пропозиції.

Аналітика великих даних може допомогти компаніям отримувати нові insights про свої ланцюги поставок. Крім інвестування в технології, компанії також можуть розвивати гнучкість ланцюга поставок, впроваджуючи нові процеси та практики.

Гнучкі робочі місця дозволяють компаніям швидко адаптуватися до змін у робочій силі. Розвиток гнучкості ланцюга поставок є важливим кроком для компаній, які хочуть успішно конкурувати в фрагментованій економіці.

Український сервіс `opendatabot` від початку повномасштабного вторгнення збирає статистику щодо роботи підприємців. З відкритих даних відомо, що з лютого було зареєстровано зареєстровано майже 170 тисяч нових ФОП, тобто люди не бояться починати підприємницьку діяльність. Окрім фізичних осіб підприємців, реєструються також юридичні особи — лише за перші три тижня жовтня українці відкрили 3,2 тисячі компаній.

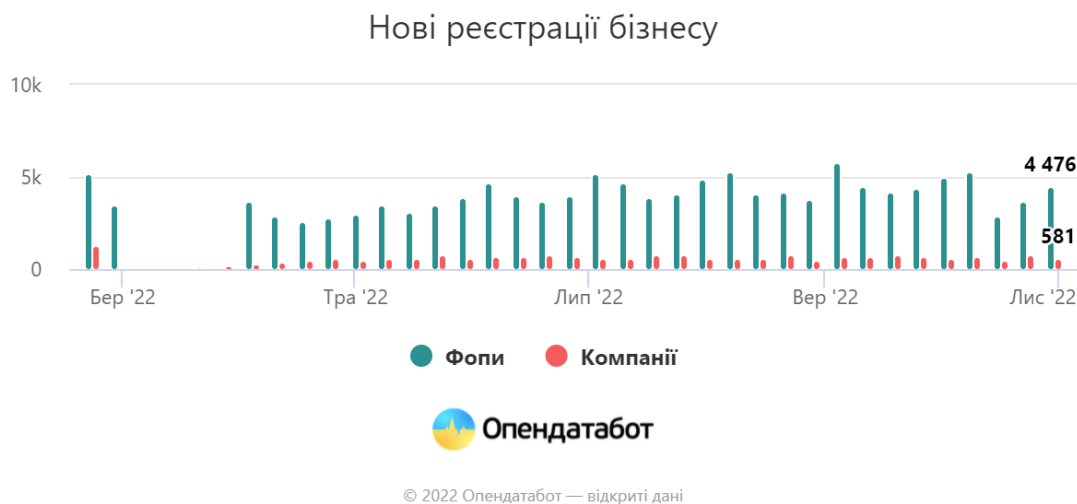

Рисунок 3.1 – Нові реєстрації бізнесу в Україні

Джерело: [56]

Є кілька причин, чому українці реєструють нові ФОП і юридичні особи, попри війну. В умовах війни багато людей втратили роботу або були змушені покинути свої домівки. Для них підприємництво є способом забезпечити себе та свою сім'ю.

В Україні є попит на товари та послуги, які не можуть бути завезені з-за кордону. Це створює можливості для підприємців, які можуть задовольнити цей попит.

Українська влада надає різні програми підтримки підприємництва, такі як субсидії, гранти та податкові пільги. Це стимулює людей розпочинати власний бізнес. Факт того, що українці реєструють нові ФОП і юридичні особи, є позитивним знаком. Це означає, що люди не втрачають надії на краще майбутнє для своєї країни та готові працювати для його створення.

Як стало зрозуміло за останній рік, український бізнес, як і Збройні сили, продемонстрував дивовижну стійкість та адаптивність в умовах війни. Однією з найяскравіших ознак цієї стійкості можна вважати контраст між «режимом виживання», який панував на початку війни, і переходом до довгострокового планування, яке переважає сьогодні. На початку війни багато підприємств не могли планувати свою діяльність довше, ніж на два-три тижні. Міцно закріпившись у «режимі виживання», вони намагалися гарантувати безпеку

своїм співробітникам і максимально безперебійне продовження бізнесу. Для 56% компаній це означає, що вони планують зберегти свої поточні позиції на ринку. Водночас 30% з них прагнуть розвивати та масштабувати свій бізнес у наступному році, попри безперервні потрясіння та величезні виклики. Це свідчить про відновлення почуття впевненості та оптимізму в бізнес-спільноті, яка намагається зорієнтуватися в мінливому ландшафті та вийти з війни сильнішою. Деякі компанії прагнуть впроваджувати інновації та використовувати нові товари та послуги (4%), досліджувати нові ринки (2%) та партнерства, щоб рухатися вперед (8%) [57].

Після війни фрагментація глобальної економіки, ймовірно, посилиться. Це пов'язано з тим, що країни будуть прагнути зменшити свою залежність від інших країн. Це може мати як позитивні, так і негативні наслідки для українського бізнесу. З одного боку, посилення фрагментації може створити нові можливості для українських компаній. Компанії, які можуть задовольнити потреби локальних ринків, можуть мати успіх. Наприклад, компанії, які працюють у сфері сільського господарства, виробництва продуктів харчування та інших життєво важливих галузях, можуть мати перспективи зростання. З іншого боку, посилення фрагментації може також посилити ризики для українських компаній. Компаніям може бути важче конкурувати в глобальному масштабі, якщо вони не можуть ефективно управляти своїми ланцюгами поставок.

Що можуть зробити українські компанії, щоб підготуватися до посилення фрагментації? Українські компанії можуть зробити кілька речей, щоб підготуватися до посилення фрагментації: Зосередитися на локальних ринках і компанії, які можуть задовольнити потреби локальних ринків, можуть мати успіх у умовах посилення фрагментації.

Компанії повинні бути готові до змін у глобальній економіці. Вони повинні розвивати гнучкість у своїх операціях, щоб швидко адаптуватися до нових умов. Інвестувати в технології, які можуть допомогти компаніям ефективно управляти своїми ланцюгами поставок і конкурувати в глобальному

масштабі. Загалом, фрагментація глобальної економіки може мати як позитивні, так і негативні наслідки для українського бізнесу. Компанії, які можуть ефективно управляти ризиками, пов'язаними з фрагментацією, можуть отримати перевагу в конкурентній боротьбі.

Роль українського малого та середнього бізнесу для країни зараз набуває ще більшого значення. Підприємці дають робочі місця, сплачують податки, задовольняють попит ринку своєю продукцією і, врешті-решт, не дають зупинитись економіці. Однак це все можливо лише за умови, що бізнес успішний і конкурентний. Чим швидше ми приймемо нову реальність, тим ефективніше зможемо себе в ній реалізувати. З початку війни український бізнес переживає кардинальні зміни. Вимушені зміни на кшталт релокейту бізнесу або нових запитів клієнтів — це, безумовно, виклики, які тягнуть за собою трансформацію підприємства. Але разом з тим, вони можуть стати джерелом нових можливостей [58].

Висновки до розділу 3

Фрагментація глобальної економіки - це тенденція до зменшення економічної взаємозалежності між країнами. Це може проявлятися у декількох формах, таких як: зростання торговельних бар'єрів, політичні розбіжності, географічна диверсифікація ланцюгів поставок.

Існує кілька причин фрагментації глобальної економіки. Одним з основних факторів є зростаюча геополітична напруженість. Конфлікти, такі як війна в Україні, можуть призвести до нових торговельних бар'єрів і політичної нестабільності. Це може ускладнити для компаній і країн вести бізнес на глобальному рівні.

Іншим фактором, що сприяє фрагментації, є технологічний розвиток. У міру того, як технології стають більш доступними, компанії можуть локалізувати виробництво ближче до своїх ринків збуту. Це може призвести до

зменшення міжнародної торгівлі та зростання конкурентоспроможності локальних виробників.

Нарешті, фрагментація може також бути пов'язана з економічними змінами в окремих країнах. Наприклад, зростання Китаю призвело до того, що багато компаній перенесли виробництво до цієї країни. Це призвело до зменшення ролі інших країн у глобальній економіці.

Фрагментація глобальної економіки може мати як позитивні, так і негативні наслідки для суб'єктів міжнародного бізнесу. До позитивних наслідків можна віднести – збільшене різноманіття постачальників і виробників. Це може призвести до зниження витрат і підвищення якості товарів і послуг. Зростання робочих місць у країнах, що розвиваються. Зростання конкуренції. Це може стимулювати компанії до інновацій і підвищення ефективності. До негативних наслідків можна віднести – підвищення ризику перебоїв у ланцюгах поставок. Це може призвести до затримок у виробництві, дефіциту товарів і послуг і підвищення цін. Компаніям може бути важче конкурувати в глобальному масштабі, якщо вони не можуть ефективно управляти своїми ланцюгами поставок.

Компанії, які мають доступ до ресурсів і технологій, можуть отримати перевагу в конкурентній боротьбі. Заходи, які суб'єкти міжнародного бізнесу можуть вжити для пом'якшення негативних наслідків фрагментації, включають саме диверсифікацію ланцюгів поставок. Компанії повинні мати кілька постачальників і виробників у різних країнах, щоб зменшити ризик перебоїв у постачанні.

Технології можуть допомогти компаніям ефективніше управляти своїми ланцюгами поставок і зменшити ризики.

Компанії повинні бути готові до змін у глобальній економіці та мати можливість швидко адаптуватися до нових умов. Фрагментація глобальної економіки є серйозною тенденцією, яка має потенціал істотно змінити світову економіку.

Компанії, які хочуть успішно конкурувати в умовах фрагментації, повинні бути готові до змін і вжити заходів для пом'якшення негативних наслідків.

ВИСНОВКИ

Кваліфікаційна робота була присвячена дослідженню актуальних питань діяльності суб'єктів міжнародного бізнесу в умовах фрагментарності глобальної економіки, а саме дослідженню проблем з якими зіткнувся бізнес в умовах дефіциту мікросхем і під час вторгнення Росії в Україну.

В результаті проведеного дослідження була досягнена поставлена в кваліфікаційній роботі мета, а саме дослідженні актуальні питання діяльності суб'єктів міжнародного бізнесу в умовах фрагментарності глобальної економіки, досліджено проблеми з якими зіткнувся бізнес в умовах дефіциту мікросхем і під час вторгнення Росії в Україну.

Глобальна економіка об'єднує економіки всіх країн світу. У минулому вона характеризувалася високим рівнем взаємозалежності між країнами, що проявлялося в інтенсивній міжнародній торгівлі, інвестиціях та руху капіталу. А фрагментація глобальної економіки стала тенденцією до зменшення взаємозалежності між країнами. Фрагментація глобальної економіки можна характеризувати як складний процес, який має як позитивні, так і негативні наслідки. Компанії, які успішно адаптувалися до цих змін, мають конкурентні переваги.

Геополітична напруженість є одним із найважливіших факторів, які впливають на фрагментацію глобальної економіки. Конфлікти між країнами призвели до зростання торговельних бар'єрів, політичної нестабільності та інших проблем, які ускладнюють для компаній ведення бізнесу на глобальному рівні. Наприклад, війна в Україні призвела до зростання цін на енергоносії та інші товари. Це, в свою чергу, призвело до зростання інфляції та економічних проблем у багатьох країнах світу. Технологічний розвиток також посприяв

фрагментації глобальної економіки. У міру того, як технології стали більш доступними, компанії локалізувати виробництво ближче до своїх ринків збуту. Це призводить до зменшення міжнародної торгівлі.

Фрагментація глобальної економіки має ряд наслідків для діяльності суб'єктів міжнародного бізнесу. Компанії, які мають ланцюги поставок, які охоплюють кілька країн, стали більш схильні до перебоїв у постачанні. Це призвело до затримок у виробництві, дефіциту товарів і послуг і підвищення цін. Компанії зменшують цей ризик, диверсифікуючи свої ланцюги поставок, співпрацюючи з більшою кількістю постачальників і зберігаючи запаси. Фрагментація глобальної економіки ускладнює для компаній управління своїми ланцюгами поставок. Компаніям стало важче контролювати свої виробничі потужності та ринки збуту, якщо вони розташовані в різних країнах.

Дефіцит мікросхем став глобальною проблема, яка виникла в 2020 році через пандемію COVID-19. Пандемія призвела до закриття заводів і переривання ланцюгів поставок, що негативно позначилося на виробництві мікросхем. Дефіцит мікросхем завдав серйозних проблем багатьом галузям економіки, включаючи автомобільну, виробничу і технологічну. Він призвів до зростання цін на товари і послуги, а також до затримок у виробництві. Виробництво мікросхем вимагає рідкісних металів, таких як паладій і мідь. Нестача цих металів також сприяє дефіциту мікросхем.

Фрагментація глобальної економіки є складним і багатограним процесом, який буде продовжуватися в майбутньому. Однією з основних тенденцій фрагментації глобальної економіки є зростання геополітичної напруженості. Конфлікти між країнами можуть призвести до зростання торговельних бар'єрів, політичної нестабільності та інших проблем, які можуть ускладнити для компаній вести бізнес на глобальному рівні. Іншою тенденцією є зростання технологічного розвитку.

Фрагментація глобальної економіки створює як нові можливості, так і нові виклики для суб'єктів міжнародного бізнесу. Компанії, які можуть успішно адаптуватися до цих змін, матимуть конкурентні переваги. Диверсифікація

ланцюгів поставок є одним з найважливіших заходів, які бізнес може вжити, щоб впоратися зі фрагментарністю. Це допоможе зменшити ризик перебоїв у постачанні, які можуть бути викликані геополітичними конфліктами, природними катаклізмами або іншими факторами. Розвиток гнучкості також є важливим для бізнесу в умовах фрагментарності. Це означає, що бізнес повинен бути готовий до раптових змін у глобальній економіці, таких як зміни попиту, цін або правил.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. The root causes of geopolitical fragmentation: website. URL: <https://www.atlanticcouncil.org/blogs/econographics/the-root-causes-of-geopolitical-fragmentation/> (Last accessed: 15.09. 2023)
2. Fragmentation in global financial markets: good or bad for financial stability: website. URL: <https://www.bis.org/publ/work815.pdf> (Last accessed: 15.09. 2023)
3. Quo vadis, globalisation? (part I): the fragmentation of the global economy : website. URL: <https://www.caixabankresearch.com/en/economics-markets/activity-growth/quo-vadis-globalisation-part-ii-fragmentation-global-economy> (Last accessed: 15.09. 2023)
4. Geo-economic fragmentation and the world economy : website. URL: <https://cepr.org/voxeu/columns/geo-economic-fragmentation-and-world-economy> (Last accessed: 15.09. 2023)
5. The High Cost of Global Economic Fragmentation : website. URL: <https://www.imf.org/en/Blogs/Articles/2023/08/28/the-high-cost-of-global-economic-fragmentation> (Last accessed: 15.09. 2023)
6. Fragmentation – the big threat facing the global economy: website. URL: <https://lkyspp.nus.edu.sg/gia/article/fragmentation-the-big-threat-facing-the-global-economy> (Last accessed: 15.09. 2023)
7. Confronting Fragmentation Where It Matters Most: Trade, Debt, and Climate Action: website. URL: <https://www.imf.org/en/Blogs/Articles/2023/01/16/Confronting-fragmentation-where-it-matters-most-trade-debt-and-climate-action> (Last accessed: 15.09. 2023)
8. The Price of Fragmentation Why the Global Economy Isn't Ready for the Shocks Ahead: website. URL:

<https://www.foreignaffairs.com/world/price-fragmentation-global-economy-shock#:~:text=In%20its%20place%2C%20the%20world,global%20economic%20integration%20has%20produced> (Last accessed: 15.09. 2023)

9. Quo vadis, globalisation? (part II): the fragmentation of the global economy: website. URL: <https://www.caixabankresearch.com/en/economics-markets/activity-growth/quo-vadis-globalisation-part-ii-fragmentation-global-economy> (Last accessed: 15.09. 2023)

10. Theorie der fragmentierten Entwicklung : website. URL: <https://www.studysmarter.de/schule/geographie/humangeographie/theorie-der-fragmentierten-entwicklung/> (Last accessed: 15.09. 2023)

11. Why is there a shortage of semiconductors: website. URL: https://www.economist.com/the-economist-explains/2021/02/25/why-is-there-a-shortage-of-semiconductors?utm_medium=cpc.adword.pd&utm_source=google&ppccampaignID=18151738051&ppcadID=&utm_campaign=a.22brand_pmax&utm_content=conversion.direct-response.anonymous&gclid=Cj0KCQiAo7KqBhDhARIsAKhZ4uig_i8nYpvMuNdtW8us6OzyA6BUbrBXR9Abid0nj7R8eu3tFRns5SoaAkmKEALw_wcB&gclsrc=aw.ds (Last accessed: 15.09. 2023)

12. How the microchip shortage could affect your startup: website. URL: <https://jayconsystems.com/blog/how-the-microchip-shortage-could-affect-your-startup> (Last accessed: 15.09. 2023)

13. How the global chip shortage might affect people who just want to wash their dogs: website. URL: <https://www.washingtonpost.com/technology/2021/05/02/chip-semiconductor-shortage-impact/> (Last accessed: 15.09. 2023)

14. The global chip shortage is starting to have major real-world consequences: website. URL: <https://www.cnbc.com/2021/05/07/chip-shortage-is-starting-to-have-major-real-world-consequences.html> (Last accessed: 15.09. 2023)

15. The Reasons Behind the Global Chip Crisis and Its Impact on Business: website. URL: <https://isg-one.com/articles/the-reasons-behind-the-global-chip-crisis-and-its-impact-on-business> (Last accessed: 15.09. 2023)
16. 6 Causes of the Global Semiconductor Shortage: website. URL: <https://www.fool.com/investing/2021/04/27/6-causes-of-the-global-semiconductor-shortage/> (Last accessed: 12.11. 2023)
17. The global chip shortage: Causes and state of play in 2023: website. URL: <https://www.power-and-beyond.com/the-global-chip-shortage-causes-and-state-of-play-in-2022-a-4a16ad33a86eb3fd5b1f744eae1394d5/> (Last accessed: 12.11. 2023)
18. Як війна в Україні вплине на напівпровідникову галузь: веб-сайт. URL: <https://kpmg.com/ua/uk/home/insights/2022/05/russia-ukraine-war-impact-semiconductor-industry.html> (Дата звернення: 12.11. 2023)
19. Global Chip Shortage: Everything You Need to Know: website. URL: <https://www.techrepublic.com/article/global-chip-shortage-cheat-sheet/> (Last accessed: 12.11. 2023)
20. What are the reasons for the chip shortage: website. URL: <https://www.gmal.co.uk/what-are-the-reasons-for-the-chip-shortage/> (Last accessed: 12.11. 2023)
21. 10 Biggest Semiconductor Companies: website. URL: <https://www.investopedia.com/articles/markets/012216/worlds-top-10-semiconductor-companies-tsmintc.asp> (Last accessed: 12.11. 2023)
22. Top Semiconductor Chip Manufacturers in the World: website. URL: <https://www.raypcb.com/semiconductor-chip-manufacturer/> (Last accessed: 12.11. 2023)
23. Semiconductor shortage: How the automotive industry can succeed: website. URL: <https://www.mckinsey.com/industries/semiconductors/our-insights/semiconductor-shortage-how-the-automotive-industry-can-succeed> (Last accessed: 12.11. 2023)

24. Analysis the semiconductor shortage: website. URL: <https://www.spglobal.com/mobility/en/research-analysis/the-semiconductor-shortage-is-mostly-over-for-the-auto-industry.html> (Last accessed: 12.11. 2023)
25. Statista: website. URL: <https://www.statista.com/chart/24969/vehicles-taken-out-of-production-due-to-microchip-shortages/> (Last accessed: 12.11. 2023)
26. Global Car Supply falls sharply due to acute chip shortage: website. URL: <https://www.autoncell.com/detail/news/global-car-supply-decrease-semi-conductor-chip-shortage> (Last accessed: 12.11. 2023)
27. How Is the Vehicle Chip Shortage Affecting Car Sales: website. URL: <https://www.endurancewarranty.com/learning-center/news/vehicle-chip-shortage-car-sales/> (Last accessed: 12.11. 2023)
28. Here Are the Models That Are Being Affected by the Chip Shortage: website. URL: <https://www.caranddriver.com/news/g36218381/car-models-affected-chip-shortage/> (Last accessed: 12.11. 2023)
29. Playstations scarce, automakers stalled amid semiconductor shortage brought on by pandemic: website. URL: <https://www.cbc.ca/news/business/semiconductor-shortage-1.5925709> (Last accessed: 12.11. 2023)
30. A global chip shortage is wreaking havoc on everything from cars to game consoles. Here are the industries most affected by the ongoing scarcity: website. URL: <https://www.businessinsider.com/chip-shortage-impacting-cars-smartphones-pcs-gaming-consoles-2021-2#gaming-console-makers-are-facing-a-crunch-that-may-extend-through-next-holiday-season-3> (Last accessed: 12.11. 2023)
31. Apple set to power through chip shortages with steady growth: website. URL: <https://www.spglobal.com/marketintelligence/en/news-insights/latest-news-headlines/apple-set-to-power-through-chip-shortages-with-steady-growth-67267476> (Last accessed: 12.11. 2023)

32. The Road Ahead: Managing the Automotive Chip Shortage: website. URL: <https://www.jabil.com/blog/managing-automotive-chip-shortage.html> (Last accessed: 12.11. 2023)

33. It's No Secret There's A Chip Shortage. How Do We Solve It: website. URL: <https://www.forbes.com/sites/forbestechcouncil/2021/10/20/its-no-secret-theres-a-chip-shortage-how-do-we-solve-it/?sh=707f42283ee3> (Last accessed: 12.11. 2023)

34. How to overcome the global semiconductor shortage: website. URL: <https://www.ablcircuits.co.uk/blog/how-to-overcome-the-global-semiconductor-shortage/> (Last accessed: 12.11. 2023)

35. Supply Chain Solutions: 3 Ways to Survive the Semiconductor Chip Shortage: website. URL: <https://www.royaleinternational.com/2022/05/semiconductor-chip-shortage/> (Last accessed: 12.11. 2023)

36. Official website of the European Union: website. URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=COM:2022:46:FIN> (Last accessed: 12.11. 2023)

37. 10 ways IT can navigate the chip shortage: website. URL: <https://www.networkworld.com/article/970838/10-ways-it-can-navigate-the-chip-shortage.html> (Last accessed: 12.11. 2023)

38. Chapter 5: Ways Out of the Crisis and Looking to the Future: website. URL: <https://medium.com/@oguzhancvcr/chapter-5-ways-out-of-the-crisis-and-looking-to-the-future-6-624c290b9e08> (Last accessed: 12.11. 2023)

39. Фрагментація світової економіки може скоротити глобальний ВВП на 7%: веб-сайт. URL: <https://finclub.net/ua/news/frahmentatsiia-svitovoi-ekonomiky-mozhe-skorotyty-hlobalnyi-vvp-na-7protsent.html> (Дата звернення: 12.11.2023)

40. Як світ долатиме виклики та чи збережеться підтримка України: веб-сайт. URL:

<https://www.epravda.com.ua/columns/2023/10/24/705793/> (Дата звернення: 12.11.2023)

41. World economic outlook : website. URL: <https://www.imf.org/en/Publications/WEO/Issues/2023/10/10/world-economic-outlook-october-2023> (Last accessed: 12.11. 2023)

42. IMF says fragmentation could cost global economy up to 7% of GDP: website. URL: <https://www.cnbc.com/2023/01/16/imf-says-fragmentation-could-cost-global-economy-up-to-7percent-of-gdp.html> (Last accessed: 12.11. 2023)

43. Rising Concerns over Increased Global Economic Fragmentation: website. URL: <https://www.niesr.ac.uk/publications/rising-concerns-global-economic-fragmentation?type=global-economic-outlook-box-analysis> (Last accessed: 12.11. 2023)

44. Top geopolitical risks 2023: website. URL: <https://www.spglobal.com/en/enterprise/geopolitical-risk/> (Last accessed: 12.11. 2023)

45. Seven Alternative Scenarios for the Global Economy in 2023 and Beyond: website. URL: <https://www.euromonitor.com/article/seven-alternative-scenarios-for-the-global-economy-in-2023-and-beyond> (Last accessed: 12.11. 2023)

46. Fragmenting global economy a real and present danger: website. URL: <https://www.scmp.com/comment/opinion/article/3237202/fragmenting-global-economy-real-and-present-danger> (Last accessed: 12.11. 2023)

47. Fragmented world set to alter global trade supply chains: website. URL: <https://www.txfnews.com/articles/7535/fragmented-world-set-to-alter-global-trade-supply-chains> (Last accessed: 12.11. 2023)

48. Щодо можливих тенденцій світового розвитку до 2040 року: веб-сайт. URL: <https://niss.gov.ua/sites/default/files/2021-06/az-global-trends.pdf> (Дата звернення: 12.11. 2023)

49. Fragmentation: Definition, Examples, Pros and Cons in Business: website. URL: <https://www.investopedia.com/terms/f/fragmentation.asp> (Last accessed: 12.11. 2023)
50. Fragmented Globalization: website. URL: <https://www.northerntrust.com/japan/insights-research/2023/weekly-economic-commentary/fragmented-globalization> (Last accessed: 12.11. 2023)
51. Maximizing Your Investment Opportunities in 2023: website. URL: <https://www.linkedin.com/pulse/maximizing-your-investment-opportunities-in2023-mostafa-shahat/> (Last accessed: 12.11. 2023)
52. Investing in small businesses in 2023: website. URL: <https://www.bankrate.com/investing/how-to-invest-in-small-businesses/> (Last accessed: 12.11. 2023)
53. How to Find a Manufacturer or Supplier for Your Product 2023: website. URL: <https://www.entrepreneur.com/growing-a-business/how-to-find-and-work-with-suppliers/66028> (Last accessed: 12.11. 2023)
54. Strategic Ways to Find the Right Vendors for Your Business: website. URL: <https://tipalti.com/how-to-find-vendors/> (Last accessed: 12.11. 2023)
55. 7 Tips for Finding Suppliers for Small Business: website. URL: <https://resources.turbify.com/7-tips-for-finding-suppliers-for-small-business/> (Last accessed: 12.11. 2023)
56. Бізнес під чай війни: веб-сайт. URL: https://horoshop.ua/ua/blog/biznes-vo-vremya-voyny/?utm_source=google&utm_medium=cpc&utm_campaign=DSA_ALL_site&utm_content (Дата звернення: 12.11. 2023)
57. Всупереч обставинам: Як український бізнес процвітає під час війни: веб-сайт. URL: <https://www1.payoneer.com/ua/resources/defying-the-odds-how-ukrainian-businesses-thrive-during-war/> (Last accessed: 12.11. 2023)

58. Не лише вистояти, а й розвиватися: поради для бізнесу під час війни: website. URL: <https://business.diaa.gov.ua/cases/antikrizovi-risenna/ne-lise-vistoati-a-j-rozvivatisa-poradi-dla-biznesu-pid-cas-vijni> (Last accessed: 12.11. 2023)